

نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهشی در نگارش علمی و ارزیابی میزان رعایت آن در مطالعات علوم رفتاری: یک پژوهش روش‌های آمیخته اکتشافی

فاطمه شاکری^۱، کیوان صالحی^{۲*}، شکیبا رازقی^۳

چکیده

پیشنهاد‌های پژوهش به عنوان عصاره تمامی تلاش‌ها در مسیر اجرای پژوهش، می‌توانند زمینه کاهش شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب را فراهم کنند. به رغم اهمیت پیشنهادهای پژوهش، بررسی‌ها نشان می‌دهد که این بخش، از توجه لازم و شفافیت مورد انتظار به دور است. بدین منظور در مطالعه حاضر با استفاده از روش پژوهش آمیخته اکتشافی در دو بخش کیفی و کمی تلاش گردید تا ضمن شناسایی نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهش، به ارزیابی وضعیت موجود در پایان‌نامه‌های حوزه علوم رفتاری پرداخته شود. در بخش اول، ۳۳ سند مرتبط در پایگاه‌های داده‌های علمی معتبر داخلی و بین‌المللی شناسایی و مطالعه شد و چارچوب نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادها مبتنی بر ۶۰ نشانگر و دسته‌بندی آن در قالب ۱۲ ملاک، تنظیم و ارائه گردید. در بخش دوم و به منظور ارزشیابی کیفیت پیشنهادهای ارائه شده در پایان‌نامه‌های حوزه علوم رفتاری، ۳۳ پایان‌نامه دوره ارشد و دکتری که طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۴۰۲ دفاع شده بود، ارزیابی شد. بیشترین و کمترین میزان رعایت نشانگرها، به ملاک ارتباط با اهداف پژوهش با ۷۹ درصد و ملاک برخورداری از قابلیت اجرا با ۴۵/۵ درصد اختصاص دارد؛ در سایر ملاک‌ها به ترتیب ارزیابی ریسک‌ها (۶۷/۵٪)؛ نگارش دقیق و واضح (۶۶/۸٪)؛ رواسازی توسط همسنگ‌ها (۶۴/۶٪)؛ ارائه

- دانشجوی دکتری روان‌شناسی سلامت، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، edu.caspian@ut.ac.ir
- دانشیار دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، keyvansalehi@ut.ac.ir
- کارشناس روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد زنجان، زنجان، ایران. shakiba.razeghi@gmail.com

پیشنهادهای تأثیرگذار (۶۴/۵٪)؛ توجیه علمی داشتن (۵۰/۵٪)؛ اصالت پیشنهادها و اهمیت آن (۴۸٪)؛ ارتباط با مطالعات پیشین (۴۸٪)؛ و پشتیبانی از پژوهش‌های آینده (۴۷٪) قرار می‌گیرد. در بخش استنباط آماری، تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون خی‌دو و آزمون دو جمله‌ای نشان داد که از میان ۶۰٪ نشانگر ارزیابی کیفیت پیشنهادهای پژوهشی، تنها یک نشانگر با عنوان «ارتباط مستقیم با اهداف پژوهش» به طور معناداری رعایت شده است (معادل ۲ درصد، در سطح «تسلط»). همچنین، بررسی آماری ۳۳ سند مورد مطالعه از نظر تحقق تسلط در رعایت نشانگرها نشان داد که هیچ یک از این اسناد به حد تسلط (رعایت در سطح ۰/۸۸۵) دست نیافتند. این سطح بالا از عدم رعایت نشانگرهای اساسی در تدوین پیشنهادهای پژوهشی ضرورت توجه به این موضوع را به وضوح نمایان می‌سازد. بنابراین، ضروری است که آموزش نشانگرهای کیفیت تدوین پیشنهادهای پژوهش به طور ویژه در دروس روش‌های تحقیق و کاربرگ‌های ارزیابی مستندات پژوهشی گنجانده شود. یافته‌های این مطالعه زمینه‌ساز ارتقای آگاهی دانشجویان و ارزیابان در نگارش پیشنهادهای علمی و قضاوت درباره کیفیت آثار منتشر شده است. در نهایت، راهکارهایی برای بهبود کیفیت نگارش دانشگاهی ارائه گردید.

واژگان کلیدی: نگارش علمی، پیشنهاد و ارائه پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها، ارزیابی کیفیت پژوهش و

علوم رفتاری.

Indicators for Assessing the Quality of Research Suggestions in Scientific Writing and Evaluation of Adherence to Them in Behavioral Sciences Studies: A Mixed-Methods Exploratory Study

Fateme Shakeri^۱ Keyvan Salehi^۲ Shakiba Razeghy^۳

ABSTRACT

The research suggestions as an extract of all the efforts in research implementation can provide the context to reduce the gap between the current and the desired situation. Despite the importance of research suggestions, surveys show that this sector is far from the expected attention and transparency. Therefore, in the present study, with mixed exploratory research methods, an attempt was made to represent the research suggestions, identify quality assessment indicators, and evaluate the current status of these in behavioral sciences. In the first part, 33 related documents were identified and studied in reputable domestic and international databases, and a system of quality assessment indicators was developed based on 60 indicators and categorized into 12 criteria. In the second part, to evaluate the quality of suggestions in theses in the field of behavioral sciences, 33 master's and doctoral theses defended during 2021-2023 were assessed. The highest and lowest levels of compliance with the indicators were allocated to the criterion of relevance to research objectives at 79% and the criterion of having the ability to be implemented at 45.5%, respectively. In other the evaluation of risks (67.5%); accurate and clear writing (66.8%); peer review (64.6%); providing impactful suggestions (64.5%); scientifically justified (50.5%); originality and importance of suggestions (48%); having a connection with previous studies (48%); supporting future research (47%) were ranked. In the section on statistical inference, data analysis using the chi-square test and binomial test revealed that among 60 indicators for assessing the quality of research proposals, only one indicator, titled "direct alignment with research objectives," was significantly adhered to (equivalent to 2%, categorized as "at mastery level"). Furthermore, a statistical examination of 33 studied documents regarding the achievement of mastery level in adhering to these indicators showed that none met the threshold for mastery (adherence at the 0.885 significance level). This high non-compliance with fundamental indicators in formulating research proposals highlights the need to address this issue. Therefore, it is essential to expressly incorporate training on

¹ Doctoral Student in Health Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran, edu.caspian@ut.ac.ir

² Associate Professor, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran (Corresponding Author), keyvansalehi@ut.ac.ir

³ General Psychology Expert, Zanzan Islamic Azad University, Zanzan, Iran. shakiba.razeghi@gmail.com

quality indicators for drafting research proposals into research methodology courses and evaluation worksheets for research documents. The findings of this study provide a foundation for enhancing students' and evaluators' understanding of writing scientific proposals and assessing the quality of published works. Finally, recommendations for improving the quality of academic writing are presented.

Keywords: scientific writing, suggestion and presentation of researchs, theses, research quality assessment, and behavioral sciences

مقدمه

توجه به کیفیت پژوهش و رعایت قوانین آن، از عوامل اصلی شکوفایی علمی و فناوری هر جامعه است. جایگاه علمی یک کشور را می‌توان از طریق کیفیت تحقیقات انجام شده (علیشیری و همکاران، ۲۰۱۰؛ موسویان و قیومی، ۲۰۲۴)، وضعیت خلق دانش (قربانخانی و صالحی، ۱۳۹۹)، مرجعیت علمی (قربانخانی و صالحی، ۱۴۰۱)، نشاط و پویایی علمی (محمدزاده و صالحی، ۱۴۰۲) و اصالت نگارشی (شیردل، صالحی و قدیریان، ۱۴۰۱) سنجید. به طوری که با نگاهی کوتاه به کشورهای توسعه یافته در عرصه علم‌ورزی، می‌فهمیم که دانش و فنون، تنها از راه آموزش به دست نیامده است، بلکه آنچه باعث تمدن‌ورزی شده، پژوهش است (علیشیری و همکاران، ۲۰۱۰؛ موسویان و قیومی، ۲۰۲۴). در دهه‌های اخیر، مطالعات علوم رفتاری به عنوان یک حوزه چند رشته‌ای با تأثیر بسزایی بر علوم انسانی و اجتماعی شناخته شده‌اند. این حوزه، به بررسی رفتارها، نگرش‌ها و واکنش‌های انسانی از جنبه‌های مختلفی از جمله روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، علوم تربیتی، علوم اجتماعی و علوم سلامت عمومی می‌پردازد (سپهی و همکاران، ۱۴۰۱). یکی از مهم‌ترین اهداف دانشگاه‌ها تربیت پژوهشگر است و به همین دلیل پایان‌نامه‌ها و مقالات به عنوان منابع باارزشی مطرح می‌شوند که در آخرین بخش از تحصیلات تکمیلی باید طبق آیین‌نامه مشخص ارائه شوند (امیری و همکاران، ۱۴۰۲) که این امر به مثابه یک تمرین عملی آموزش اصول روش‌شناسی پژوهش است و نوشتن علمی را ترویج و تفکر نقادانه را تشویق می‌کند؛ همچنین تمرین اولیه‌ای برای دانشجویانی است که قصد پژوهشگر شدن دارند (هارسور^۱ و همکاران، ۲۰۲۲).

بخش‌نهایی فرایند پژوهش‌ها، انتشار آن‌ها به شکل مقالات علمی معتبر است که در ایران، این نشریات با عنوان‌های علمی - پژوهشی، علمی - ترویجی، علمی - تخصصی و مانند آن منتشر می‌شوند (شعبانی و همکاران، ۲۰۲۱). مقالات و پژوهش‌ها باید طبق اصول، ملاک‌ها و معیارهایی نوشته شود که داوران بر آن‌ها نظارت می‌کنند (آتارد^۲، ۲۰۱۸). در ایالات متحده آمریکا، پژوهش (Research) «کنکاش و جست‌وجوی نظام‌مند طراحی شده برای توسعه یا مشارکت در علم عمومی» تعریف می‌شود و اگر این تعریف را برای

1. Harsoor
2. Attard

«پژوهش» در ایران نیز در نظر بگیریم، بخش زیادی از مطالعات انجام شده در کشور ما پژوهش نیستند و تنها صرف هزینه، وقت و سرمایه‌های ملی هستند. در حال حاضر، نظام‌های ارزشیابی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به این نکات توجه کافی ندارند و تحقیق برای «پیشبرد علم» نیست بلکه برای «چاپ مقاله» و «ارتقای شغلی» است (پاشایی و همکاران، ۱۴۰۲؛ مقتدری و صنعتی‌نیا، ۱۳۸۹). دانشگاه‌های ایرانی با مسائل گوناگونی در حوزه نگارش علمی مواجه هستند (شیردل، صالحی و قدیریان، ۱۴۰۲). از جمله ضعف‌های مهارت دانشجویان و اعضای هیئت علمی، عدم آموزش کافی اصول، ملاک‌ها و معیارهای نوشتن پایان‌نامه و مقالات و سلیقه‌ای عمل کردن اساتید و دانشگاه‌ها بر اساس تجربه، محیط، اطلاعات، رشته تحصیلی و کپی‌برداری، عدم توجه اهمیت پژوهش و عدم به کارگیری پژوهش‌ها در پیشرفت علم و دانش است (بنی طالبی، ۱۳۹۵؛ نیلی و همکاران، ۱۳۸۶؛ علی شیری و همکاران، ۱۳۸۹؛ آصف‌زاده و همکاران، ۱۳۸۷). همچنین فاصله یا شکاف پژوهش به‌ویژه در پایان‌نامه با نیازهای جامعه و عدم استفاده از نتایج پژوهش‌ها در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سایر ابعاد و همچنین عدم توجه به پیشنهادی پژوهش توسط پژوهشگران را نیز شامل می‌شود (زارعی، جوادی‌پور و صالحی، ۱۳۹۹ الف و ب؛ امینی‌پور و قاسمی، ۱۳۷۹؛ نوه ابراهیم و همکاران، ۱۳۹۳)؛ بنابراین نظارت بر پژوهش، برای پژوهشگر با تجربه مفید و برای پژوهشگر تازه کار بسیار حیاتی است و جای تعجب است که در باب نظارت پژوهشی کارهای منتشر شده کمی وجود دارد. این بررسی ادبیات در سه بخش اصلی طبقه‌بندی می‌شود: رابطه نظارت، عملکرد خوب در نظارت و زمینه نظارت. بازنگری برای پرداختن به اطلاعات شناخته شده، ارائه راهنمایی برای سرپرستان و ناظران و برجسته کردن نیاز به کار بیشتر ضروری است (آزواوا^۱ و همکاران، ۲۰۲۰).

یکی از قسمت‌های مهم پژوهش‌ها و مقالات علمی، پیشنهادی پژوهشی است که در راستای نتایج هر پژوهش، ارائه می‌شود و در اکثر مواقع در قسمت بحث و نتیجه‌گیری قرار می‌گیرد. پیشنهادی پژوهشی، نظرات، ایده‌ها، راهکارها و توصیه‌های پژوهشگر در ارتباط با پژوهش و مسائل پژوهشی بیشتر برای کارهای آتی، بر اساس نتایج پژوهش که در فصل پنج پایان‌نامه بعد از یافته‌ها و بحث و در آخر مقاله علمی - پژوهشی نوشته می‌شود و

از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است (دوک^۱، ۲۰۱۸)، شامل ارائه پیشنهادهای قابل اجرا، کاربردی و بر مبنای سیاست اجرایی مناسب، بر اساس یافته‌های پژوهش یا ارائه راهکارهایی مبتنی و برخاسته از ارزیابی یافته‌های پژوهش و کامل‌کننده نتیجه‌گیری و قسمت عملی و کاربردی پایان‌نامه است (پانچ^۲، ۲۰۱۶؛ بلک ول^۳، ۲۰۰۲)؛ به طوری که پایان‌نامه بدون پیشنهاد، بی‌ثمر خواهد بود. طرح هر گونه پیشنهاد باید برای از میان برداشتن نقاط ضعفی باشد که در متن گزارش پژوهش در باب آن بحث و نتیجه‌گیری شده است. به عبارت دیگر، باید شکاف‌هایی را که در پژوهش خود یافتیم با پیشنهادهای خود برطرف سازیم؛ نه این که پیشنهادهای به صورت کلی‌گویی، کلیشه‌ای، شعاری و بدون پایه پژوهشی و نه بر مبنای سایر پژوهش‌ها یا پیشینه‌های مرتبط با پژوهش باشند. در یک تقسیم‌بندی ارائه پیشنهادهای به ترتیب، به صورت ارائه ایده‌ها و پیشنهادهای برای پژوهش‌های آینده که شامل ارائه موضوعاتی جدید برای بررسی، رویکردهای متفاوتی برای حل مسائل موجود، یا توسعه نظریه‌های پیشین باشد یا معرفی مسائل پژوهشی بیشتری که نیاز به بررسی و تحلیل دارند، که این مسائل می‌توانند پرسش‌هایی باشند که در پژوهش‌های قبلی مطرح نشده‌اند یا نیاز به بررسی بیشتر دارند و یا ارائه راهکارها و روش‌های مختلف برای بررسی و حل مسائل موجود در زمینه مورد مطالعه پردازیم که شامل ارائه روش‌های پژوهشی متنوع، فنون جدید، یا استفاده از داده‌های جدید می‌شود و همچنین در انتها، به صورت ارائه توصیه‌ها و پیشنهادهایی برای کارهای آتی و ادامه پژوهش‌ها در زمینه مورد مطالعه را ارائه دهیم مثل پیشنهادهای برای پژوهش‌های بیشتر، کاربردهای عملی یا پیشنهادهای سیاست‌گذاری باشد (بولکر^۴، ۱۹۹۸؛ اس والز و فیکک، ۲۰۲۰).

مبانی نظری و پیشینه

در اسناد مختلف به زبان انگلیسی، پیشنهادهای با نام‌های مختلفی نظیر پیشنهادهای، توصیه‌ها، پیشنهادهای کاربردی، پیشنهادهای عمومی، پیشنهادهایی برای پژوهشگران آینده و پیشنهاد پژوهشی ذکر شده‌اند (نووما، ۲۰۱۶) در ادامه به منظور تشریح هر یک، توضیحاتی ارائه

-
1. Trevor Duke
 2. Punch, K. F.
 3. Blackwell
 4. Bolker

شده است؛ ۱) پیشنهاد پژوهشی^۱: نقشه و رکن اصلی هر پژوهش است که در آن، پژوهشگر، مسیر و اهداف پژوهش خود را مشخص می‌کند و سپس برای دستیابی به اهداف به جست‌وجو و آزمایش می‌پردازد. این بخش در ابتدای یک پژوهش یا مطالعه علمی ظاهر می‌شود و شامل ارائه ایده‌ها، مسائل پژوهشی، راهکارها و توصیه‌ها برای ادامه پژوهش‌هاست. این پیشنهادها برای جلب توجه مخاطبان و تبیین اهداف و رویه پژوهش‌ها ارائه می‌شوند. ۲) پیشنهادها^۲: این مفهوم بیشتر به ایده‌ها و پیشنهادهای پژوهش اشاره دارد که در انتهای بحث یا نتیجه‌گیری یک مقاله یا پایان‌نامه آورده می‌شوند. این پیشنهادها به منظور ارائه راهکارها و پیشنهادهای عملی برای کارهای آتی در زمینه مورد مطالعه استفاده می‌شوند. پژوهشگر موظف است با در نظر گرفتن نتایج پژوهش خود و دقیقاً مبتنی بر آن‌ها پیشنهادهایی را ارائه نماید و هر توصیه‌اش را فقط مبتنی بر قسمتی از نتایج پژوهش خود متمرکز دارد. ۳) توصیه‌ها^۳: این مفهوم بیشتر به توصیه‌هایی کلی اشاره دارد که ممکن است در هر مرحله‌ای از یک پژوهش یا پایان‌نامه ارائه شوند. این توصیه‌ها معمولاً برای ارتقاء و بهبود پژوهش‌ها، روش‌ها یا مطالعات مورد بررسی ارائه می‌شوند. پیشنهاد شده است که پژوهشگران با در نظر گرفتن روح کلی حاکم بر پژوهش و تجربه‌های کلی که در قالب انجام آن پژوهش به دست آورده‌اند، دیگران را نیز از دریافت آن توصیه‌ها و تجربه‌ها محروم و بی‌بهره نگذارند. بنابراین، پیشنهادها یا توصیه‌ها در بخش‌های پایانی مقالات و پایان‌نامه‌ها قرار می‌گیرند (نووما، ۲۰۱۶) و معمولاً در قالب پیشنهادهای کاربردی، پیشنهادهای عمومی و پیشنهادهایی برای پژوهشگران آینده تقسیم‌بندی می‌شوند: **پیشنهادهای کاربردی^۴**: پیشنهادهایی هستند که جنبه اجرایی داشته باشند و به پژوهش و جهت کاربردی بدهند. توصیه‌های شما باید خطاب به افراد، سازمان‌ها یا نهادهایی باشد که به‌طور مستقیم با موضوع پژوهش سروکار دارند و پژوهشگر می‌بایست با ذکر جزئیات بیان دارد که مسئولان ذی‌ربط، پژوهشگران و نظریه‌پردازان چگونه می‌توانند از این یافته‌ها در حل یک مشکل یا مسئله عملی و دیگر زمینه‌ها استفاده کنند. این پیشنهادها بر اساس نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش و یا پاسخ به پرسش‌های پژوهش ارائه می‌شود.

1. Research Proposals
2. Suggestions
3. Recommendations
4. Applied Suggestions

اگر پژوهش دارای فرضیه باشد باید بر اساس پاسخ به هر فرضیه یک پیشنهاد نوشت یا اگر پژوهش دارای سؤال باشد باید بر اساس پاسخ به هر سؤال پژوهشی پیشنهادی مطرح کرد. **پیشنهادهای عمومی**^۱: پیشنهادهای کلان هستند که خطاب به دولت، آحاد جامعه یا صنعت مورد مطالعه بیان می‌شوند و به موضوعاتی از جنس ارزشمندی‌ها، سیاست، فرهنگ و جامعه می‌پردازند که برای همه اعضای جامعه اهمیت دارد. این پیشنهادها عموماً اهداف کلی تری دارند و به ارائه راه‌حل‌ها یا پیشنهادهایی برای مسائل مهم و جامعه‌شناسی می‌پردازند و چندان مرسوم نیستند.

پیشنهادهایی برای پژوهشگران آینده^۲: پژوهشگر بعد از انجام پژوهش خود متوجه می‌گردد که بر اساس نتایج پژوهشش فقدان بعضی پژوهش‌ها محسوس است. چنین پیشنهادهایی می‌توانند ابعاد کاملاً مختلفی را در برگیرند؛ شامل ارائه موضوعات پژوهشی جدید، ایده‌ها و زمینه‌های پژوهشی برای آینده که منبع و مرجع مهمی برای دانشجویان و پژوهشگران خواهد بود تا بتوانند موضوعی مناسب برای پایان‌نامه خود بیابند. این پیشنهادها باید قابل پژوهش و مفید، به صورت گویا و واضح و روشن باشد تا پژوهشگران دیگر بتوانند آن‌ها را به راحتی اجرا کنند. این پیشنهادها بر اساس محدودیت‌های پژوهش و بهبود وضعیت موجود و حل مسئله پژوهشی حاضر یا ارائه پیشنهادهایی در زمینه انجام پژوهش‌هایی با عناوینی در ارتباط با پژوهش خود که از جهاتی با آن عنوان متفاوت هستند تنظیم می‌شود. برای نمونه، یک محدودیت پژوهش آن است که از ابزار پرسشنامه برای گردآوری داده‌ها استفاده شود بنابراین به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود مطالعه‌ای را با استفاده از مصاحبه و روش پژوهش کیفی انجام دهند (پیکت و هانلون، ۲۰۱۹؛ حاج محمدی، ۱۳۹۹)؛ اما در هر صورت هر پیشنهاد باید برخاسته یا مرتبط با نتایج به دست آمده از پژوهش باشد و به شکل: چون نتیجه شده است که... پس پیشنهاد می‌شود که... تنظیم شود. شیوه نوشتن پیشنهادهای پژوهشی بستگی زیادی به سازمان مورد مطالعه و هدف پژوهش دارد. با وجود این، رعایت برخی نکات سبب می‌شود که بتوان پیشنهادهای بهتری را طرح کرد. در نوشتن پیشنهادها پژوهشی، مهم است که مخاطبان موردنظر آن را به دقت تعیین کنید تا ابهامات کاسته شود

1. General Suggestions
2. Suggestions for Future Researchers

و پیام شما به درستی به دست مخاطبان برسد. مخاطبان پایان‌نامه شما می‌توانند اساتید، دانشجویان، پژوهشگران و حتی عموم مردم باشند. تعیین مخاطبان اصلی (استادان و پژوهشگران) با توجه به تخصص و دانش: با توجه به تخصص و دانش مخاطبان، از واژگان و اصطلاحات تخصصی استفاده کنید و جزئیات فنی مرتبط با زمینه پژوهش خود را توضیح دهید. در کنار استفاده از واژگان تخصصی، از جملات روان و قابل فهم برای همه مخاطبان استفاده کنید تا پیام به درستی منتقل شود. محتوا نیز باید با ملاک‌های علمی و پژوهشی جامعه تطابق داشته باشد (لیدی و اورماد^۱، ۲۰۱۴).

پرواضح است اگر موضوع پژوهش، اهداف و فرضیه‌ها یا سؤالات آن سنجیده انتخاب و طراحی شده باشند، از نتایج پژوهش می‌توان پیشنهادی استخراج کرد که کاملاً برای دیگران الهام‌بخش و منشأ استفاده فراوان باشد؛ همچنین، اگر پیشنهادها قوی باشد برای استخراج مقاله از پایان‌نامه نیز دست پژوهشگر باز خواهد بود (عدالت‌نژاد، ۱۳۹۶). میزان توجه پژوهشگر به ارائه پیشنهادهای عالمانه، پژوهشگرانه، مفید، و مبتنی بر نتایج پژوهش از مهم‌ترین معیارهای ارزیابی پژوهش است؛ زیرا خوب و سنجیده بودن همین پیشنهادهاست که مبین خوب و سنجیده بودن موضوع پژوهش، اهداف و فرضیه‌ها یا سؤالات و نتایج پژوهش است. یعنی هر کدام از موارد مذکور اگر سنجیده مطرح شده باشند، بدون تردید پیشنهادهایی که به نوعی الهام گرفته از آنهاست نیز سنجیده و قابل اعتماد خواهند بود، بنابراین وقتی پژوهشی موثق باشد، نتایج آن و لذا پیشنهادهای مبتنی بر آن نتایج، موثق و قابل اعتماد خواهند بود و دیگران و مسئولان امر می‌توانند با اطمینان خاطر زیادی آنها را به کار گیرند. منظور این است که اگر پژوهشگر در مقابل این سؤال قرار گیرد که چرا چنین پیشنهادی را ارائه نموده است، بتواند با ذکر بعضی نتایج پژوهش خود دلیلی قانع کننده ارائه دهد (کراثول^۲، ۲۰۰۹؛ وونگ^۳، ۲۰۱۶؛ کریمی، شامل و حاجی‌وند، ۱۳۹۴). با توجه به ارزش علمی پیشنهادها پژوهشی که می‌تواند به مثابه یک اولویت پژوهشی، یک موضوع علمی و فرصت مناسبی برای پژوهشگران در یافتن موضوع‌های مختلف و انجام پژوهش‌های جاری و آینده تلقی شوند، می‌توان گفت که پیشنهادها پژوهشی مانند یک بانک اطلاعاتی هستند که از تکراری بودن موضوع

1. Leedy & Ormrod
2. Krathwohl
3. Wong

پژوهش برای پژوهشگران جلوگیری می‌کنند و نیز باعث ادامه‌دار شدن پژوهش و جهت‌گیری معنی‌دار آن می‌شوند (لیدی و اومراد، ۲۰۱۴). در این راستا، ارائه پیشنهادی پژوهشی با کیفیت و مؤثر، یکی از عناصر اساسی در فرایند توسعه دانش در حوزه علوم رفتاری است (لطف‌الهی، ۱۳۹۳)؛ اما سنجش کیفیت این پیشنهادها به‌عنوان یک وظیفه بحرانی، چالش‌های زیادی را به همراه دارد. از این‌رو، در این مطالعه ابتدا نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادی پژوهش در مطالعات علوم رفتاری تدوین می‌شود و در ادامه میزان رعایت ملاک‌های کیفیت پیشنهادها در پایان‌نامه‌های منتشر شده در حوزه روان‌شناسی و مشاوره بررسی می‌گردد.

طراحی نظام نشانگرهای ارزشیابی^۱، یکی از مهم‌ترین اقدامات و پیش‌نیازها در مرحله پیش ارزشیابی است (وو^۲، ۲۰۱۸). نشانگر آماره‌ای^۳ است که وضعیت یک یا چند عامل را آشکار می‌کند؛ وضعیت موجود یا مطلوب عوامل نظام آموزشی و تغییرات آن‌ها را نمایان می‌کند (بازرگان، ۱۳۹۸). برای شناسایی نشانگرها باید به دنبال پاسخ به این سؤالات باشیم: چه چیزی باید اندازه‌گیری شود؟ نقاط مرجع چیست؟ اهداف چیست؟ نشانگرهای قابل اندازه‌گیری چیست؟ کدام نشانگرها قابل اندازه‌گیری (کمی یا کیفی) هستند؟ آیا نشانگرها با توجه به زمان، هزینه و موضوع پروژه واقع‌بینانه هستند و آیا نشانگرها تغییری را که در موضوع موردنظر است به‌دقت اندازه‌گیری می‌کنند؟ در تعیین نشانگرهایی که برای کیفیت پژوهش می‌توان به کار برد که شامل: ویژگی‌هایی که یک پژوهش علمی را از نظر عملی، روش‌شناختی و ارزیابی رفتار کارآمد می‌سازد. که یک مفهوم چندبعدی شامل: اعتبار علمی (مبتنی بر اطلاعات دقیق، از منابع معتبر و با روش‌های استاندارد و علمی) روش‌شناختی صحیح، آمار و تحلیل دقیق و صحیح داده‌ها با روش‌های آماری مناسب، تعمیق در دانش موضوعی، انعکاس واقعیت است. که با کمک به انتقال دانش و اطلاعات مؤثر و مفید به جامعه علمی و صنعتی، تأثیرگذاری برای تسهیل بهبود و توسعه آن، کمک به افزایش اعتبار و پذیرش در جامعه علمی و صنعتی، کمک به افزایش اعتماد عمومی به علم و پژوهش‌ها، کیفیت پژوهش را مهم کرده است (کرسول^۴، ۲۰۲۰).

1. Evaluation Indicator System
2. Wu
3. statistic
4. Creswell

به‌ویژه در پژوهش‌های علوم رفتاری که یک حوزه گسترده و چند رشته‌ای از علوم انسانی است که به مطالعه رفتارهای انسانی از نظر روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، زیست‌شناسی، علوم تربیتی، علوم اجتماعی، و سایر علوم مرتبط می‌پردازد. انواع پژوهش‌های انجام شده در این زمینه علوم شامل: پژوهش‌های تجربی (آزمایشی)، پژوهش‌های مشاهده‌ای (محیط‌های طبیعی)، پژوهش‌های میدانی، پژوهش‌های مطالعه موردی، پژوهش‌های آماری، پژوهش‌های تاریخی، و پژوهش‌های توصیفی است (دینیز و لینگول^۱، ۲۰۱۷). مطالعه مقالات و کتب متعدد در حوزه پژوهش نشان می‌دهد که نوشتن پیشنهادی پژوهش در پایان نتایج یا بحث اهمیت زیادی دارد که شامل: (۱) ارتقاء پژوهش‌های آینده: به صورت فرصتی برای ارائه ایده‌ها و پیشنهادها که به پژوهشگران در زمینه مورد مطالعه برای ارتقاء و توسعه پژوهش‌های آتی الهام می‌بخشد و آن‌ها را راهنمایی می‌کند. (۲) پرداختن به مسائل بازمانده: به این صورت که در برخی موارد، نتایج پژوهش‌ها ممکن است سؤالات جدید و مسائل بازمانده‌ای را برای پژوهش‌های آینده ایجاد کند تا راهکارهای ممکن برای حل آن‌ها ارائه شود. (۳) افزایش ارزش علمی مقاله یا پایان‌نامه: به این صورت که اختصاص بخشی مخصوص به پیشنهادی پژوهش در پایان یک مقاله یا پایان‌نامه، به مخاطبان نشان می‌دهد که پژوهش‌های انجام شده تنها یک گام اولیه بوده است و هنوز فرصت برای توسعه و بهبود آن‌ها وجود دارد. این امر به ارتقاء ارزش علمی و پذیرش مقاله یا پایان‌نامه کمک می‌کند. (۴) تعامل با جامعه علمی: به صورت فراهم کردن امکان ایجاد تعامل و تبادل نظر با جامعه علمی و کمک به توسعه پژوهش‌ها، یافتن همکاران جدید و ارتقاء شبکه علمی. (۵) شکل‌گیری و بهبود این بخش‌ها در مقالات و پایان‌نامه‌ها: پژوهش‌ها نشان داده است که وجود بخش پیشنهادی پژوهشی در مقالات، باعث افزایش توجه و علاقه پژوهشگران به موضوعات مطرح شده در آن می‌شود و باعث می‌گردد که پژوهش‌های بیشتری در این زمینه انجام شود. (۶) در کل به خواننده‌های پایان‌نامه‌ها و مقالات بگوییم که ما چه موضوعاتی را مورد توجه قرار ندادیم، چه عواملی موانع را پیش روی ما به وجود آوردند، چه موضوعاتی در گستره پژوهش‌هایمان قرار نگرفتند، چه مطالعاتی باید در ادامه انجام شوند و این‌که چطور باید گستره پژوهش‌های آتی را تعمیم داد. باید درباره تأثیرات

پژوهشمان بر متخصصان و افراد حرفه‌ای توضیح دهیم (کریمی و حاجی‌وند، ۱۳۹۵؛ ویلی دیجا^۱، ۲۰۲۱؛ لوک، سیلورمان و اسپیریدوسو^۲، ۲۰۱۹؛ بوث و همکاران، ۲۰۱۶).

در نتیجه، برای سنجش کیفیت پیشنهادها نشانگرهای متعدد شامل تعیین جهت‌گیری‌های جدید در پژوهش؛ (برخی پژوهش‌هایی که با پیشنهادها موفقیت‌آمیز خاتمه یافته‌اند، به تعیین جهت‌گیری‌های جدید و موضوعاتی که در آینده می‌توانند بررسی شوند، کمک کرده‌اند) تولید دانش جدید و پیشرفت علمی؛ برخی پیشنهادها پژوهشی به تولید دانش جدید و پیشرفت در حوزه‌های مختلف علمی منجر شده‌اند و به توسعه دانش جامعه علمی کمک کرده‌اند). حل مسائل و مشکلات عملی: برخی از پژوهش‌هایی که با پیشنهادها موفقیت‌آمیز انجام شده‌اند، به حل مسائل و مشکلات عملی در جامعه کمک کرده و در وضعیت اجتماعی و اقتصادی بهبودی ایجاد کرده‌اند.

نقص در تعیین هدف و جهت‌گیری، عدم تطابق با نیازها و انتظارات جامعه علمی، ناکارآمدی در ارائه پشتیبانی و ادله و عدم قابلیت قبولی کافی، ارتباط با یافته‌ها، اهمیت و کاربرد، نیازمندی به اطلاعات دسترسی‌پذیر، قابلیت اجرا و انتقال به عمل، پشتیبانی از پژوهش‌های آینده، ایده‌های جهت‌گیری، شفافیت و وضوح، عدم ابهامات در متن و اجرا، توجه علمی، توجهات علمی برای ارائه، تناسب با هدف اصلی پژوهش، کمک به تحقق اهداف و سایر موارد که در بررسی‌های به‌عمل‌آمده به شناسایی ۶۰ نشانگر و دسته‌بندی آن در قالب ۱۲ ملاک، منجر شد. در ادامه هر یک از ملاک‌ها با استفاده از نشانگرهای ارائه و تبیین شده است (ذوالقدر و محمدی، ۱۴۰۱؛ دانز و بلاک^۳، ۱۹۹۸؛ مختارپور و حیدری، ۱۳۹۶؛ حیدری و همکاران، ۱۳۹۶؛ سعادت و همکاران، ۱۳۹۶؛ حاج محمدی، ۱۳۹۹؛ عدالت‌نژاد، ۱۴۰۰؛ سیلویا^۴، ۲۰۰۷؛ جانز^۵، ۲۰۱۶؛ کرنی^۶، ۲۰۲۳؛ بن عبدالعزیز^۷ و همکاران، ۲۰۲۳؛ ویلی، ۲۰۲۱؛ هافل و وارنر^۸، ۲۰۱۵؛ دوک، ۲۰۱۸؛ روبرت، ۲۰۱۰؛ هارسور و همکاران، ۲۰۲۲؛ سوالس و فیک، ۲۰۲۰؛ آنتیتا، ۲۰۲۰؛

1. Wyllie DJA & Physiol
2. Locke, Silverman & Spirduso
3. Downs & Black
4. Silvia
5. Jones
6. kearney
7. Ben AbdElaziz
8. Hoffel & Warner

گیسبرت و چاپارو^۱، ۲۰۲۱؛ الزویر^۲، ۲۰۲۰؛ کاترین کارمان^۳، ۲۰۱۸؛ صالحی، ۱۳۹۴؛ بوث و همکاران، ۲۰۱۶؛ پل و لیت، ۲۰۱۵؛ حاج محمدی، ۱۳۹۹؛ مختارپور و حیدری، ۱۳۹۶؛ آتارد^۴، ۲۰۱۸؛ کاتیا و زورا^۵، ۲۰۲۲؛ آزیماه^۶، ۲۰۲۱؛ لوک و همکاران، ۲۰۱۹؛ پیکت و هانلون^۷، ۲۰۱۹؛ بولکر، ۱۹۹۸؛ پورشافی، ۱۳۹۲).

پرواضح است که ایجاد زمینه برای ارتقای درک عمیق‌تر از مفهوم پیشنهادها پژوهشی، شناخت بهتر اهمیت آن‌ها و ارائه راهکارهایی برای افزایش کیفیت با بررسی و تبیین مفهوم و اهمیت پیشنهادها پژوهشی در حوزه علوم رفتاری می‌تواند به بهبود کیفیت نگارش علمی یاری رساند؛ به‌رغم اهمیت پیشنهادها پژوهشی، بررسی‌های پژوهشگران نشان داد که این بخش، از توجه لازم و شفافیت مورد انتظار به دور است. بدین منظور در مطالعه حاضر، با استفاده از روش پژوهش آمیخته اکتشافی در دو بخش کیفی و کمی تلاش گردید تا ضمن بازنمایی جایگاه پیشنهاد پژوهش و شناسایی نشانه‌های سنجش کیفیت آن، به ارزیابی وضعیت موجود در پایان‌نامه‌های حوزه علوم رفتاری پرداخته شود و در انتها راهکارهایی برای بهبود پیشنهادها و جلوگیری از تکرار خطاها در این بخش ارائه گردد. بدین منظور در این پژوهش، سؤال‌های زیر بررسی شد:

۱. ملاک‌ها و نشانه‌های سنجش کیفیت پیشنهادها پژوهشی در نگارش علمی

چيست؟

۲. اسناد منتخب در حوزه علوم رفتاری تا چه اندازه این اصول در نگارش

پیشنهادها پژوهشی را رعایت کرده‌اند؟

روش پژوهش

از آنجا که رویکرد مطالعه و تمامی عناصر طرح تحقیق، مبتنی بر سؤال‌های پژوهش تعیین می‌شود (صالحی و گل‌افشانی^۸، ۲۰۱۰)، در این مطالعه نیز به دلیل ضرورت پاسخ

1. Gisbert & Chaparro
2. Elsevier
3. Katryn Carman
4. Attard
5. Katia Ciampa & Zora
6. Adzimah
7. Pickett & Hanlon
8. Salehi & Golafshani

به دو موضوع با ماهیت‌های کیفی و کمی شامل؛ ۱. شناسایی ملاک‌ها و نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهشی در نگارش علمی و ۲. بررسی میزان رعایت نشانگرهای شناسایی شده در اسناد پژوهشی منتشر شده در حوزه علوم رفتاری، به یک طرح روش آمیخته نیاز است؛ بدین منظور از رویکرد پژوهش آمیخته با دو مطالعه کیفی و کمی که طبق اصول اساسی در روش‌شناسی پژوهش از نوع اکتشافی به شمار می‌رود (کرسول، ۲۰۲۲)، استفاده شد. در مطالعه اول، به منظور شناخت عمیق عوامل، ملاک‌ها و نشانگرها در سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهشی از روش اسنادی^۱ استفاده کردیم. در روش اسنادی، پژوهشگران داده‌های پژوهشی خود را درباره‌ی گنشگران، وقایع و پدیده‌های اجتماعی، از بین منابع و اسناد جمع‌آوری می‌کنند. منابع و اسناد مطالعاتی به مثابه ابزاری برای پی بردن به معانی، مقاصد و انگیزه‌های کنش‌های عاملان اجتماعی و اطلاع از پدیده‌های اجتماعی تلقی می‌شوند (صادقی و عرفان‌منش، ۲۰۱۵). نخست، به توضیح مفهوم و تبیین اهمیت پیشنهادهای پژوهشی در فرایند پژوهش و تأثیر آن بر کیفیت نگارش علمی پرداختیم؛ در ادامه، برای شناسایی نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهش در بازه‌ی زمانی ۱۴۰۳-۱۳۸۸، از کلیدواژه‌های «پیشنهاد پژوهشی، پایان‌نامه، سنجش کیفیت پژوهش، علوم رفتاری» در پایگاه داده‌های داخلی شامل Magiran, IranDoc, Civilica, SID و معادل آن در پایگاه داده‌های بین‌المللی ERIC, SAGE, ELSEVIER استفاده شد. تعداد ۴۰ سند شامل کتاب و مقاله بر مبنای ملاک‌هایی همچون میزان تناسب با موضوع و هدف پژوهش وارد فرایند ارزیابی شدند؛ بدین منظور ملاک‌های مشخص و دقیقی برای انتخاب مقالات مثلاً «انتخاب مقالات منتشر شده در مجلات علمی معتبر؛ خارج کردن مقالاتی که در کنفرانس‌ها ارائه شده‌اند، اما به صورت کامل منتشر نشده‌اند؛ محدود کردن بازایی به مقالاتی که به زبان انگلیسی منتشر شده‌اند؛ مطالعات مرتبط به موضوع شناسایی نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهشی در نگارش علمی» وارد مرور گردید. به منظور استفاده از جدیدترین یافته‌ها، جست‌وجو و استفاده از منابع در بازه‌ی زمانی بین سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۴۰۳ محدود گردید؛ ملاک‌های خروج شامل حذف مقالات نظری،

1. Documentary research

مروارهای غیر نظام مند یا متون مروری که داده‌های تجربی ارائه نمی‌دهند، بود؛ همچنین مطالعاتی که نمره کیفیت پایین تر از ۴ (از ۱۰) در ابزار ارزیابی کیفیت اطلاع قرار دارد، نیز از مطالعه کنار گذاشته شد؛ علاوه بر این مقالاتی که متن کامل آن‌ها در دسترس نیست یا فقط چکیده آن‌ها موجود است، از مرور خارج شد. بنابراین در مطالعه تلاش کردیم تا با تعیین دقیق این ملاک‌ها، اطمینان حاصل کنیم که تنها اسناد معتبر و مرتبط در این مرور نظام مند گنجانده می‌شوند. این رویکرد نه تنها اعتبار نتایج را افزایش می‌دهد، بلکه به خوانندگان نیز کمک می‌کند تا با اطمینان بیشتری به یافته‌های مطالعه حاضر اعتماد کنند. پژوهشگران پس از انتخاب اسناد، در زمان مطالعه، داده‌های مرتبط با مسئله پژوهش را کُدها را در یک فایل جمع‌بندی کردند؛ سپس با استفاده از روش تحلیل محتوای آلتاید (حقوقی و صالحی، ۱۳۹۸) به بررسی اسناد پرداختند؛ برای بررسی روایی فهرست‌وارسی از روایی محتوایی مبتنی بر نظر متخصصان موضوعی و در بررسی پایایی، از روش توافق بین ارزیابان استفاده شد. در فرایند تحلیل داده‌ها، بدین منظور با شناسایی و بررسی کُدها، کُدهای تکراری حذف و کدهای مشابه با هم جمع و به عنوان یک ملاک معرفی شد. در ادامه و بر اساس ملاک‌ها و نشانه‌های شناسایی شده (جدول ۲)، فهرست‌وارسی برای ارزیابی کیفیت پیشنهادی پژوهشی تهیه و تدوین شد.

در بخش دوم مطالعه، با توجه به این که پژوهش به دنبال بررسی میزان رعایت و عدم رعایت اصول زیربنایی در پیشنهادی پایان‌نامه‌ها در مطالعات رفتاری بوده است، لازم بود با نگاه کمی به بررسی میزان رعایت یا عدم رعایت آن پرداخته شود؛ بنابراین با استفاده از فهرست‌وارسی تهیه شده، ۳۳ پایان‌نامه و رساله در حوزه مطالعات رفتاری دانشگاه که در سال‌های ۱۴۰۲-۱۴۰۰ دفاع شده و گزارش آن به صورت تصادفی در دسترس بود (جدول ۱)، ارزشیابی شد؛ به این صورت که هر سند جداگانه بررسی شد تا دقت لازم اعمال شود؛ سپس از فهرست‌وارسی برای ارزشیابی کیفیت مطالعات منتخب بر اساس نشانه‌ها و بر مبنای نمره گذاری، «رعایت در حد تسلط یعنی نشانگر مربوط دقیق و آشکار و متقاعدکننده رعایت شده است (عدد ۳)، رعایت تسلط به‌طور متوسط (عدد ۲)، رعایت تسلط کم (عدد ۱) و عدم رعایت (عدد ۰) استفاده شد؛ در ادامه فهرست منابع مورد ارزیابی در جدول ۱ معرفی می‌شود.

جدول ۱ منابع مورد ارزیابی

کد	سال	عنوان	دوره
۱	۱۴۰۲	بررسی مقایسه‌ای عملکرد دانش‌آموزان دختر مقطع دوم در فعالیت بدنی با توجه به نقش آگاهی و نگرش نسبت به درس تربیت بدنی	ارشد روان‌شناسی ورزشی
۲	۱۴۰۲	رابطه راهبردهای نظم‌جویی شناختی هیجانی، مکانیسم‌های دفاعی با صمیمیت زناشویی در زنان شاغل	ارشد روان‌شناسی مثبت‌نگر
۳	۱۴۰۲	اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر کاهش علائم روان‌شناختی، اضطراب اجتماعی، سلامت عمومی دانش‌آموزان دختر پایه دوم متوسطه	ارشد روان‌شناسی اسلامی
۴	۱۴۰۲	اثربخشی برنامه آموزش والدین در پرخاشگری نوجوانان و تعارض والد - نوجوان	ارشد روان‌شناسی عمومی
۵	۱۴۰۲	مقایسه اثربخشی طرح‌واره درمانی و درمان act و پذیرش بر تحریک‌پذیری هیجانی، سرسختی و روان‌شناختی و عملکرد خانواده در زنان آسیب‌دیده از پیمان شکنی	دکتری مشاوره
۶	۱۴۰۲	مقایسه اثربخشی درمان هیجان‌مدار و زوج‌درمانی کوتاه‌مدت به شیوه خودتنظیمی بر خودتوانمندسازی و انعطاف‌پذیری زناشویی زوجین در آستانه طلاق	دکتری مشاوره
۷	۱۴۰۱	پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر بر اساس کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی در نوجوانان	ارشد روان‌شناسی
۸	۱۴۰۲	رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و فرزندپروری با خشونت زناشویی در زوجین در شهر قزوین	ارشد مشاوره خانواده
۹	۱۴۰۲	بررسی تأثیر آموزش مهارت زندگی بر عزت‌نفس و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان استثنایی	ارشد مشاوره خانواده
۱۰	۱۴۰۲	اثربخشی آموزش قبل ازدواج بر باورهای ارتباطی و سازگاری زناشویی	ارشد مشاوره خانواده
۱۱	۱۴۰۲	رابطه ویژگی شخصیتی و کمال‌گرایی مثبت و منفی با مکانیزم دفاعی در متأهلین شهر زنجان	ارشد مشاوره
۱۲	۱۴۰۱	مقایسه اثربخشی درمان هیجان‌مدار و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر کیفیت زندگی و شدت تجربه درد و تاب‌آوری زنان مبتلا به سردرد مزمن	دکتری مشاوره
۱۳	۱۴۰۱	مقایسه اثربخشی درمان مبتنی بر تعهد و زوج‌درمانی مبتنی بر مدل گاتمن به سبک‌های عشق‌ورزی و تعهد زناشویی زنان آسیب‌دیده از خیانت همسر	دکتری مشاوره

ادامه جدول ۱ منابع مورد ارزیابی

کد	سال	عنوان	دوره
۱۴	۱۴۰۰	رابطه ادراک شاخص توده بدنی و رضایت از تن انگاره با رفتار خوردن در دختران دبیرستانی	ارشد مشاوره مدرسه
۱۵	۱۴۰۰	مقایسه تنظیم هیجان، انعطاف پذیری شناختی و سرمایه روان شناختی در زنان عادی و درگیر طلاق عاطفی	ارشد مشاوره خانواده
۱۶	۱۴۰۰	رابطه دینداری و خودکارآمدی عمومی با مشاوره در دانشجویان دختر	ارشد روان شناسی مثبت نگر
۱۷	۱۴۰۰	رابطه بین یادگیری اجتماعی و بازداری احساسات با خشونت خانوادگی در بین زنان شاغل	ارشد مشاوره خانواده
۱۸	۱۴۰۰	اثربخشی آموزش هوش هیجانی بر کاهش پرخاشگری و افزایش سازگاری فردی - اجتماعی دانش آموزان دوره اول خدابنده	ارشد روان شناسی اسلامی
۱۹	۱۴۰۰	مقایسه اثربخشی مدل چهار عاملی ذهن آگاهی و خود دلسوزی (شفقت به خود) در رضایت از زندگی و تاب آوری زنان سالمند	دکتری مشاوره
۲۰	۱۴۰۰	مقایسه اثربخشی زوج درمانی رفتاری یکپارچه و زوج درمانی گاتمن بر فرسودگی زناشویی، عملکرد خانوادگی و طلاق عاطفی زوجین	دکتری مشاوره
۲۱	۱۴۰۰	اثربخشی قصه گویی در هوش هیجانی و کاهش علائم پرخاشگری در کودکان پسر پایه اول	ارشد مشاوره مدرسه
۲۲	۱۴۰۰	اثربخشی مهارت حل مسئله به شیوه گروهی بر ارتقاء انگیزش پیشرفت تحصیلی و سازگاری اجتماعی و عاطفی دانش آموزان دختر متوسطه دوم	ارشد روان شناسی
۲۳	۱۴۰۰	پیش بینی ریسک پذیری و هیجان پذیری براساس ویژگی های شخصیتی در دانشجویان	ارشد روان شناسی عمومی
۲۴	۱۴۰۱	رابطه ناگویی هیجانی و پریشانی روان شناختی با ذهن آگاهی در زنان دارای تعارض زناشویی	ارشد روان شناسی اسلامی
۲۵	۱۴۰۱	اثربخشی آموزش سبک فرزند پروری در رابطه با والد - فرزندی و اضطراب کودکان پیش دبستانی	ارشد روان شناسی مثبت نگر
۲۶	۱۴۰۱	اثربخشی واقعیت درمانی بر پریشانی روانی و انعطاف پذیری زوجین	ارشد مشاوره
۲۷	۱۴۰۱	پیش بینی نگرش به خیانت براساس خودتماز یافتگی الگوهای ارتباطی زوجین	ارشد مشاوره
۲۸	۱۴۰۱	مقایسه تاب آوری تحصیلی حمایت تحصیلی و انگیزه تحصیلی بین دانش آموزان دختر دبیرستانی و هنرستانی	ارشد مشاوره مدرسه

ادامه جدول ۱ منابع مورد ارزیابی

کد	سال	عنوان	دوره
۲۹	۱۴۰۱	رابطه اشتیاق تحصیلی و انگیزه تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر	ارشد مشاوره مدرسه
۳۰	۱۴۰۱	اثربخشی رویکرد پذیرش و تعهد بر افزایش امید و سلامت روان دانشجویان	ارشد مشاوره خانواده
۳۱	۱۴۰۲	مقایسه اثربخشی درمان ارتباط والد - کودک و والد درمانی بارکلی در عملکرد خانواده استرس والدگری و مشکلات هیجانی و رفتاری کودکان دارای اختلال	دکتری مشاوره
۳۲	۱۴۰۰	پیش‌بینی رفتار آسیب‌رسان براساس سبک‌های هویت و تنظیم شناختی هیجان با میانجی‌گری شفقت به خود در نوجوانان	ارشد روان‌شناسی عمومی
۳۳	۱۴۰۱	پیش‌بینی عملکرد جنسی براساس هوش هیجانی، سرمایه روان‌شناختی و سازگاری زناشویی زنان باردار	ارشد مشاوره خانواده

یافته‌ها

با توجه به این که در این مطالعه به دو سؤال زیربنایی پاسخ داده شده است، یافته‌ها مبتنی بر آن تنظیم و ارائه شده است. در سؤال اول مطالعه، به شناسایی ملاک‌ها و نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادها پژوهشی در متون علمی پرداخته شده که یافته‌های آن در جدول ۲ معرفی شده است؛ در سؤال دوم، اسناد منتخب در حوزه علوم رفتاری، از منظر میزان رعایت اصول نگارش پیشنهادها پژوهشی بررسی شده که یافته‌های آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۲ فهرست‌واری سنجش کیفیت پیشنهادها پژوهشی در نگارش علمی

ردیف	نشانگرها / توصیف‌گرها در سنجش ملاک	ملاک‌ها
۱	• آیا قابلیت اجرایی عملی و کارآمدی دارد؟	کارایی پیشنهادها
	• آیا سبب ایجاد تغییرات و بهبود در حوزه موردنظر می‌شود؟	
	• آیا در پاسخ به چالش‌ها، مسائل و نیازهای عملی حوزه پژوهشی کمک می‌کند؟	
	• میزان اهمیت کاربردی و علمی برای اهداف پژوهش یا کاربردهای عملی برای جامعه علمی و صنعت را تعیین می‌کند؟	
	• آیا تأثیر پیشنهادها در موضوع قابل مشاهده است؟	
	• آیا در تحول‌افزایی فرایند اقدامات در پژوهش، کارآمدی دارد؟	

ادامه جدول ۲ فهرست‌وارسی سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهشی در نگارش علمی

ردیف	نشانه‌ها/ توصیف‌گرها در سنجش ملاک	ملاک‌ها
۲	<ul style="list-style-type: none"> ● چقدر با مطالعات پیشین همخوانی دارند و چگونه به توسعه دانش در حوزه مرتبط کمک می‌کنند؟ ● آیا پیشنهادهای جدیدی ارائه شده یا ایده‌هایی را که قبلاً مطرح شده است تکمیل یا بهبود بخشیده‌اند؟ ● آیا از پیشنهادها با مطالعات قبلی پشتیبانی شده است؟ ● آیا با توجه به پژوهش‌های قبلی پرسش‌های بازمانده در حوزه موردنظر را پاسخ می‌دهند؟ 	ارتباط با مطالعات پیشین
۳	<ul style="list-style-type: none"> ● چه تأثیری بر دانش، صنعت، یا جامعه می‌توانند داشته باشند؟ ● آیا این تأثیر قابلیت ارزیابی دارد یا خیر؟ ● آیا بر حل مسئله یا ارائه راه‌حل تأکید دارد؟ ● آیا توسعه دانش و تئوری مؤثر است؟ ● آیا اثربخشی در حوزه موردنظر ایجاد می‌کند؟ ● آیا سبب طرح نظریه‌های جدید می‌شود؟ ● آیا پیشنهادهای انگیزشی برای پژوهش‌ها بیشتر است؟ ● آیا بر تغییر نگرش و فرهنگ در حوزه موردنظر تأثیر دارد؟ ● آیا به یک مشکل واقعی یا نیاز موجود در حوزه موردنظر پاسخ می‌دهد؟ ● آیا مشکل یا نیاز را به‌صورت دقیق و واضح توصیف و اهمیت آن را برجسته می‌کند؟ 	تأثیر گذاری پیشنهادها
۴	<ul style="list-style-type: none"> ● آیا در ارائه پیشنهاد، به محدودیت‌های روش‌شناسی یا سؤالات بازمانده از پژوهش‌های پیشین توجه شده است؟ ● آیا مسائل موجود را که هنوز مورد توجه کافی قرار نگرفته‌اند شناسایی کرده است؟ ● آیا نیازمندی‌ها به‌عنوان انگیزه و محرک پژوهش‌های بیشتر را تعیین کرده است؟ ● آیا محدودیت‌ها و چالش‌های در مسیر پژوهش از نظر منابع، زمان و سایر عوامل را مشخص کرده است؟ ● آیا پرسش‌های بازمانده از پژوهش‌های پیشین در حوزه موردنظر را در بر گرفته است؟ ● آیا اجتناب از کلمات نامأنوس رعایت شده است؟ ● آیا در پیشنهاد ارائه شده اصل تناسب نوشتاری با درک مخاطبان رعایت شده است؟ 	اصالت پیشنهادها و اهمیت آن
۵	<ul style="list-style-type: none"> ● از نظر دقت و صحت منطقی چگونه است؟ ● آیا توصیه‌ها و پیشنهادها به‌طور کامل و واضح شرح داده شده‌اند؟ ● آیا اطلاعات مورد استفاده برای ارائه توصیه‌ها و پیشنهادها صحیح و دقیق است؟ ● آیا عدم ابهام در متن و اجرای آن‌ها رعایت شده است؟ 	واضح و دقیق بودن

ادامه جدول ۲ فهرست‌وارسی سنجش کیفیت پیشنهادهای پژوهشی در نگارش علمی

ملاک‌ها	نشانیگرها / توصیف‌گرها در سنجش ملاک	ردیف
توجیه علمی داشتن	<ul style="list-style-type: none"> • آیا پیشنهاد دارای منطق و ارتباط میان اجزاء خود است؟ • آیا پیشنهادهاى ارائه شده از نظر صحت منطقی به‌طور صحیح توضیح داده شده‌اند و قابل اعتمادند؟ • آیا پایه‌های علمی و دلایل موجهی برای توصیه‌ها و پیشنهادها ارائه شده است؟ • آیا توصیه‌ها و پیشنهادها با توجه به مفاهیم و نظریه‌های علمی موجود، منطقی و قابل توجیه هستند؟ 	۶
منطقی بودن و		
اهداف پژوهش	<ul style="list-style-type: none"> • آیا پیشنهادها ارتباط مستقیم با اهداف پژوهش دارد؟ • آیا پیشنهادها مطابق با یافته‌های پژوهش است؟ • آیا پیشنهادها به‌درستی به هدف اصلی پژوهش پاسخ می‌دهند و به تحقق اهداف کمک می‌کنند؟ • آیا توصیه‌ها به‌درستی از داده‌ها و نتایج موجود (نداشتن تضاد با نتایج) استنباط شده‌اند؟ 	۷
ارتباط با		
قابلیت اجرای عملیاتی	<ul style="list-style-type: none"> • آیا منطقی و رویه‌پذیری در پیشنهادها وجود دارد؟ • ارزیابی کنید که پیشنهاد چقدر قابلیت اجرایی در به‌روزرسانی ایده‌های ارائه شده دارد؟ • آیا پیشنهاد دارای روش‌هایی است که قابلیت اجرا و پیاده‌سازی دارد؟ • آیا توصیه‌ها و پیشنهادها از نظر فنی و مالی قابلیت اجرایی دارد؟ • آیا توصیه‌ها و پیشنهادها بر اساس واقعیت اجتماعی و خط‌مشی‌های سیاسی است؟ 	۸
پیشنهاد		
پژوهش‌های آینده	<ul style="list-style-type: none"> • آیا توصیه‌ها و پیشنهادها به سؤالات پژوهشی بیشتری منجر می‌شوند؟ • آیا این پیشنهادها برای پژوهش‌های آتی در زمینه موردنظر، ایده‌هایی جهت‌گیری شده می‌دهند؟ • آیا توصیه‌ها و پیشنهادها سبب شناسایی مسائل باز شده است؟ • آیا توصیه‌ها و پیشنهادها، راهکارهایی مبتنی بر دانش جدید ارائه داده است؟ • آیا پیشنهادها راهکارهایی برای توسعه مدل‌ها و فرضیه‌ها ارائه داده است؟ • آیا توصیه‌ها و پیشنهادها سؤالات پژوهشی جدید ارائه داده است؟ • آیا پیشنهادها نیازمندی‌ها را به‌عنوان انگیزه و محرک پژوهش‌های بیشتر تعیین می‌کند؟ • آیا پیشنهادها در توسعه دانش در حوزه مرتبط زمینه‌سازی می‌کند؟ • آیا مسائل موجود را که هنوز مورد توجه کافی قرار نگرفته‌اند شناسایی می‌کند؟ 	۹
پشتیبانی از		

ادامهٔ جدول ۲ فهرست‌وارسی سنجش کیفیت پیشنهادی پژوهشی در نگارش علمی	
ردیف	نشانی‌ها / توصیف‌گرها در سنجش ملاک
۱۰	● آیا توصیه‌ها و پیشنهادها به نیازمندی به اطلاعات و منابع دسترسی‌پذیر برای اجرای آن‌ها اشاره می‌کنند؟
	● آیا منابع مرتبط و معتبر برای پشتیبانی از توصیه‌ها معرفی شده‌اند؟
	● آیا پیشنهاد برای حل مشکل یا رفع نیاز مناسب‌ترین راهکار را ارائه داده است؟
	● آیا پیشنهادها با نیازها و مسائل عملی ارتباط برقرار می‌کند؟
	● آیا می‌توان تأثیر و اهمیت پیشنهادها را ارزیابی کرد؟
	● آیا کاربردی بودن و تأیید اصول علمی در مناسبت و قابل اجرا بودن پیشنهاد ارائه شده است؟
	● آیا با فناوری‌های نوین و نوآوری ارتباط دارد؟
	● آیا با معیارها و قوانین علمی مناسبت دارد؟
	● آیا پیشنهادها توانایی توسعه‌بخشی و انعطاف‌پذیری در حوزهٔ موردنظر را دارد؟
	● آیا ریسک‌ها و محدودیت‌های مرتبط با پیشنهادها و توصیه‌ها شفاف ارائه شده‌اند؟
۱۱	● آیا ریسک‌های مرتبط با پیاده‌سازی پیشنهادها را شناسایی می‌کند و راهکارهای مربوط به مدیریت آن‌ها را ارائه می‌دهد؟
	● آیا محدودیت‌های فنی مرتبط با زمان و منابع را مشخص می‌کند؟
	● آیا ضرر و زیان احتمالی مرتبط با پیشنهادها (ریسک‌ها) و محدودیت‌ها را ارزیابی می‌کند؟
	● آیا در ارائهٔ پیشنهادها، به محدودیت‌های روش‌شناسی یا سؤال‌های بازمانده از پژوهش‌های پیشین توجه شده است؟
۱۲	● آیا توصیه‌ها و پیشنهادها از طریق بازخورد و نظرات هم‌سنج‌ها و افراد متخصص دیگر رواسازی شده‌اند؟
	● آیا نظرات و پیشنهادها در یافتی مورد توجه و بررسی قرار گرفته‌اند؟
	● ارائهٔ پیشنهادها خود به دیگران همراه با مقاله یا پایان‌نامه
	● آیا پیشنهادها از ارزیابی از لحاظ همسویی با تحلیل نتایج، ارزیابی محتوا دارد؟

یافته‌ها در بخش اول به تشکیل نظام نشانی‌های سنجش کیفیت پیشنهادها مبتنی بر ۶۲ نشانی‌گر و دسته‌بندی آن‌ها در قالب ۱۲ ملاک شامل «کارآیی پیشنهادها»، «ارتباط با

مطالعات پیشین»، «تأثیر‌گذاری پیشنهادها»، «اصالت پیشنهادها و برجسته‌سازی اهمیت آن‌ها»، «واضح و دقیق بودن»، «منطقی بودن و توجیه علمی داشتن»، «ارتباط با اهداف پژوهش»، «اجرایی بودن»، «هدایت پژوهش‌های آینده»، «بهره‌وری اطلاعات»، «ارزیابی ریسک‌ها و محدودیت‌ها»، و «رواسازی توسط هم‌سنگ‌ها» منجر گردید. در ادامه، ویژگی‌های هر یک از ملاک‌ها به اختصار تشریح می‌شود:

● ملاک اول: کارآمدی پیشنهادها

این ملاک با استفاده از شش نشانگر شامل کارآمدی، قابلیت اجرا از لحاظ عملی، ایجاد تغییرات و ایجاد بهبودهایی با شاخص‌ها، ملاک‌ها و معیارهایی مشخص برای ارزیابی عملکرد و قابلیت مشاهده‌پذیری تأثیر پیشنهادها برای جامعه علمی و صنعت در حوزه موردنظر، پاسخ به چالش‌ها، مسائل و نیازهای عملی حوزه پژوهشی، و داشتن اهمیت کاربردی و علمی برای اهداف پژوهشی یا جامعه علمی سنجیده می‌شود؛ منظور این ملاک این است که پیشنهادها باید قابلیت اجرا و عملی بودن داشته باشند و بتوانند به تحقق اهداف و یا حل مسائل مطرح شده در مقاله یا پایان‌نامه کمک کنند. کاربردی بودن می‌تواند با ارائه راه‌حل‌های قابل اجرا و پیاده‌سازی شده در محیط عملیاتی توجیه شود و سبب تعیین جهت‌گیری‌های جدید در پژوهش‌ها شود به‌ویژه پژوهش‌هایی که با پیشنهادها موفقیت‌آمیز خاتمه یافته‌اند، یا پژوهش‌هایی که به واسطه برخی پیشنهادها پژوهشی سبب تولید دانش جدید و پیشرفت در حوزه‌های مختلف علمی شده و به توسعه دانش جامعه علمی یعنی تولید دانش جدید و پیشرفت علمی، حل مسائل و مشکلات عملی کمک کرده‌اند.

● ملاک دوم: ارتباط با مطالعات پیشین

این ملاک با استفاده از سه نشانگر شامل تأکید بر پژوهش‌های قبلی، استفاده از پیشینه پژوهشی برای تقویت پیشنهادها، تعمیق و بررسی پژوهش‌های پیشین و ارائه پیشنهادها جدید یا بهبود ایده‌های قبلاً مطرح شده و پشتیبانی از پیشنهادها با مطالعات قبلی در حوزه موردنظر سنجیده می‌شود. منظور این ملاک این است که استفاده از پژوهش‌ها، مطالعات و نتایج قبلی دیگران برای توجیه و تقویت پیشنهادها خود است که می‌تواند نشان‌دهنده فرصت‌های جدید برای پژوهش‌ها و توسعه دانش باشد. با این کار، پژوهشگران نشان

می‌دهند که پیشنهادها و نتایج خود را در چه چارچوبی از پژوهش‌های پیشین می‌بینند و چگونه به دانش موجود می‌پیوندند و آن را توسعه می‌دهند. این ارتباط به‌عنوان یک جزء اساسی از تأیید کیفیت و ارزش علمی پژوهش، مورد توجه است.

● ملاک سوم: تأثیرگذاری پیشنهادها

این ملاک با استفاده از شش نشانگر شامل قابلیت تأثیرگذاری بر دانش، صنعت یا جامعه و قابل ارزیابی بودن پیشنهاد در اثرگذاری بر دانش، صنعت، یا جامعه، تأکید بر حل مسئله یا ارائه راه‌حل، توسعه دانش، ارائه ایده با طرح نظریه‌های جدید، پیشنهادها انگیزشی برای پژوهش‌های بیشتر، محوریت بخشی تأثیر بر تغییر نگرش و فرهنگ در حوزه مورد نظر سنجیده می‌شود. بر پایه این ملاک، انتظار می‌رود تا در ارائه پیشنهادها، به توانایی برای ایجاد تحول و بهبود در مسائل مطرح شده در پژوهش، افزایش دانش و توانمندی‌ها، کمک به آگاهی و توجه بیشتر مخاطبان و تغییر نگرش و عملکرد در جامعه علمی و عمومی توجه شود.

● ملاک چهارم: اصالت پیشنهادها و اهمیت آن

این ملاک با استفاده از دو نشانگر شامل توصیف مشکل یا نیاز و برجسته کردن اهمیت آن و پرداختن به یک مشکل واقعی یا نیاز اصیل در حوزه مورد نظر سنجیده می‌شود. منظور این ملاک، مواردی است که هنوز به‌طور کامل حل نشده‌اند یا به احتمال زیاد نیازمند راه حل و بررسی عمیق‌تر هستند که می‌توانند به شکل اطلاعات ناکافی یا سؤالات بازمانده از پژوهش‌ها و برجسته کردن اهمیت آن‌ها بیان شوند.

● ملاک پنجم: واضح و دقیق بودن

این ملاک با استفاده از شش نشانگر شامل وضوح در بیان، دقت در بیان، عدم ابهام، اجتناب از کاربرد کلمات نامأنوس، رعایت اصل تناسب نوشتاری با درک مخاطبان، شرح کامل و واضح پیشنهادها، و اطلاعات مورد استفاده صحیح و دقیق در حوزه مورد نظر سنجیده می‌شود. منظور این ملاک، خودداری از کاربست اصطلاحات یا عبارات ابهام‌زا و نامفهوم با بیان دقیق و کامل محتوا و جزئیات لازم به شکلی که واضح، دقیق و قابل فهم باشند است به گونه‌ای که خواننده بتواند به راحتی مفهوم آن‌ها را درک کند و بدون نیاز به تفسیرهای پیچیده، از آن‌ها بهره‌برداری کند.

● ملاک هشتم: منطقی بودن و توجیه علمی

این ملاک با استفاده از چهار نشانگر شامل برخوردار بودن از منطق و ارتباط میان اجزاء خود، قابلیت توجیه منطقی با توجه به مفاهیم و نظریه‌های علمی موجود، ارائه پایه‌های علمی و دلایل موجه و قابل اعتماد بودن پیشنهادهای ارائه شده از نظر صحت منطقی استناد به داده‌ها و نتایج، و توجیه مبنی بر اطلاعات و نظریه‌های قبلی یا موجود در حوزه مورد نظر سنجیده می‌شود. به عبارت دیگر، مبتنی بر این ملاک انتظار می‌رود تا در تدوین پیشنهادهای پژوهشی، ضمن ارائه دلایل قوی و مبنی بر توجیه علمی، به مؤلفه‌هایی نظیر قابل قبول بودن از منظر علمی، همخوانی با دانش موجود و قابلیت پذیرش و تأیید توسط جامعه علمی و متخصصان توجه شود.

● ملاک هفتم: ارتباط با اهداف پژوهش

این ملاک با استفاده از چهار نشانگر شامل تطابق و ارتباط مستقیم با اهداف پژوهش و مسیر کلی اهداف، پرداختن به هدف اصلی پژوهش و زمینه‌سازی تحقق اهداف، مطابقت داشتن با یافته‌های پژوهش، و استنباط درست از داده‌ها و نتایج موجود (نداشتن تضاد با نتایج و با سؤالات پژوهش) در حوزه مورد نظر سنجیده می‌شود. به عبارت دیگر، مبتنی بر این ملاک انتظار می‌رود تا تدوین پیشنهادهای پژوهشی، با توجه به اهداف و حل مسائلی که در پژوهش تعیین شده‌اند، با مسیر کلی و اهداف پژوهش، یافته‌ها و نتایج همخوانی لازم را داشته باشند.

● ملاک هشتم: قابلیت اجرای عملیاتی پیشنهاد

این ملاک با استفاده از چهار نشانگر شامل روش‌های اجرا و پیاده‌سازی، قابلیت اجرای فنی، قابلیت اجرای مالی، تدوین بر اساس واقعیت اجتماعی، سیاست‌گذاری و قابلیت اجرا در به‌روزرسانی ایده‌های ارائه شده در حوزه مورد نظر سنجیده می‌شود. منظور این ملاک، توانایی و عمل‌پذیری پیشنهادها برای اجرا و انجام در شرایط واقعی و عملیاتی است. به‌طور دقیق‌تر، پیشنهادها باید قابلیت اجرا و انجام در محیط‌های واقعی را داشته باشند و از لحاظ فنی با توجه به فناوری‌ها، تجهیزات و منابع فنی موجود، منابع مالی، واقعیت اجتماعی، فرهنگی و وجود موارد توافق خاص، مطابقت با سیاست‌ها و ضوابط سازمانی، حکومتی و مورد ارزیابی و بررسی از لحاظ کارایی و اثربخشی قابل توجه باشند.

● ملاک نهم: پشتیبانی از پژوهش‌های آینده

این ملاک با استفاده از هشت نشانگر شامل شناسایی مسائل باز، شناسایی مسائل موجود که هنوز به آن‌ها توجه کافی نشده است، پیشنهاد راهکارهای مبتنی بر دانش جدید و توسعه مدل‌ها و فرضیه‌ها، ارائه سؤال‌های پژوهش‌های جدید، تعیین نیازمندی‌ها به‌عنوان انگیزه و محرک پژوهش‌های بیشتر، ایده‌های جهت‌گیری برای پژوهش‌های آتی در زمینه موردنظر و زمینه‌سازی در توسعه دانش در حوزه مرتبط سنجیده می‌شود. منظور این ملاک، ارائه پیشنهادها و راهکارهایی است که می‌توانند به پژوهش‌های آینده کمک کنند و به توسعه و ارتقاء دانش در حوزه مورد مطالعه بینجامند. این ملاک نشان‌دهنده تعهد و اراده برای ادامه پژوهش‌ها و افزایش دانش در زمینه مورد بررسی است. به‌طور دقیق‌تر، شناسایی مسائل و نواقصی که در طول پژوهش مشاهده شده‌اند، ارائه راهکارها و راه‌حل‌هایی برای مسائل مشخص که از این پژوهش به دست آمده، پیشنهاد توسعه و ارتقاء مدل‌ها، فرضیه‌ها و پیشنهاد فراهم آوردن شرایط لازم برای انجام پژوهش‌های آینده و انگیزه‌بخشی برای توسعه دانش و حل مسائل در حوزه مورد مطالعه است.

● ملاک دهم: بهره‌وری در پیشنهادها

این ملاک با استفاده از نه نشانگر شامل اشاره به نیازمندی به اطلاعات و منابع دسترسی‌پذیر برای اجرا، معرفی منابع مرتبط و معتبر برای پشتیبانی از توصیه‌ها، پیشنهاد مناسب‌ترین راهکار برای حل مشکل یا رفع نیاز، برقراری ارتباط با نیازها و مسائل عملی، ارزیابی تأثیر و اهمیت پیشنهادها، کاربردی بودن و تأیید اصول علمی در مناسبت و قابل اجرا بودن پیشنهادهای ارائه شده، داشتن ارتباط با فناوری‌های نوین و نوآوری، مناسبت با معیارها و قوانین علمی و توانایی توسعه‌بخشی و انعطاف‌پذیری در حوزه موردنظر سنجیده می‌شود. منظور این ملاک، میزان کاربردی بودن و ارزش‌افزوده‌ای که پیشنهادها ارائه شده برای جامعه علمی و کاربران مرتبط با آن دارند، نشان دادن توانایی پیشنهادها برای حل مسائل عملی و ارتقاء فرایندهای موجود در حوزه مورد مطالعه، پاسخ به نیازها و مسائل عملی جامعه علمی و صنعتی، ارائه راهکارهایی برای بهبود و ارتقاء در آن حوزه، تأثیر قابل ملاحظه بر مخاطبان و ایجاد بهبودی ملموس در فرایندها یا حل مسائل مهم، بهبودی مشخص در وضعیت موجود، بهره‌وری بیشتر با فناوری‌های نوین و روش‌های پیشرفته، همخوانی با معیارها، قوانین و مقررات مرتبط با حوزه مورد بررسی، و توانایی توسعه و تغییر در زمان همگام با تغییرات محیطی و فناوری‌های جدید است.

● ملاک یازدهم: ارزیابی ریسک‌ها و محدودیت‌ها و اطلاعات دسترسی‌پذیر

این ملاک با استفاده از شش نشانگر شامل ارائه شفاف ریسک‌ها و محدودیت‌های مرتبط با پیشنهادها، شناسایی ریسک‌های مرتبط با پیاده‌سازی و اجرای پیشنهادها، مشخص کردن محدودیت‌های فنی مرتبط با زمان و منابع، ارزیابی احتمالی ضرر و زیان مرتبط با پیشنهادها (ریسک‌ها) و محدودیت‌ها، راهکارهای مدیریتی ریسک‌ها و محدودیت‌ها در حوزه موردنظر، و توجه به محدودیت‌های روش‌شناسی یا سؤال‌های بازمانده از پژوهش‌های پیشین سنجیده می‌شود. این ملاک، نشان می‌دهد که نویسنده پیشنهادها، از تمامی ریسک‌ها و محدودیت‌های ممکن که بر پژوهش و تفسیر نتایج آن تأثیر گذارند، آگاهی دارد و در طراحی و ارائه پیشنهادها خود باید به شناسایی و ارزیابی تمامی ریسک‌های مرتبط با انجام پژوهش و ارائه پیشنهادها شامل ریسک‌های روش‌شناسی، فنی، اخلاقی، مالی و غیره، محدودیت‌های مرتبط با دسترسی به منابع، فناوری مورد استفاده، محدودیت‌های زمانی و مالی و غیره و ارائه راهکارهای مدیریتی برای مقابله با ریسک‌ها و محدودیت‌ها شامل استفاده از روش‌های جایگزین، افزایش دقت و صحت داده‌ها، انجام تحلیل‌های حساسیت و غیره توجه کند.

● ملاک دوازدهم: رواسازی توسط هم‌سنگ‌ها

این ملاک با استفاده از سه نشانگر شامل رواسازی پیشنهادها از طریق بررسی بازخورد و نظرات هم‌سنگ‌ها و افراد متخصص، ارزیابی همسویی با تحلیل نتایج، ارزیابی محتوا، ارزیابی کیفیت و اعتبار و رواسازی پیشنهاد بر اساس نتایج و ارائه بازخورد و نظرات در حوزه موردنظر سنجیده می‌شود. این ملاک، به معنای فرایند ارزیابی و رواسازی پیشنهادها و ایده‌های مطرح شده توسط افراد هم‌سنگ یا هم‌تاهای نویسنده - که در همان حوزه پژوهشی یا حوزه مرتبط فعالیت دارند - برای اطمینان از این که پیشنهادها ارائه شده دارای کیفیت و اعتبار علمی و مطابق با معیارهای علمی - با ارائه بازخورد و نظرات خود برای بهبود پیشنهادها - هستند، به کار می‌رود. این فرایند معمولاً در مراحل نهایی تدوین مقالات علمی یا پایان‌نامه‌ها انجام می‌شود که بخش مهمی در فرایند انتشار مقالات علمی و ارزیابی پایان‌نامه‌هاست و به بهبود کیفیت، اعتبار و پذیرش آن در جامعه علمی کمک می‌کند. در ادامه، ملاک‌ها و نشانگرها به صورت تجمیع شده در جدول ۳ آورده شده است.

ادامه جدول ۳ ارزیابی اسناد منتخب به تفکیک نشانگرها بر اساس درجه بندی تسلط در رعایت اصول نگارش پیشنهادهای پژوهشی

ردیف	ملاک	نشانگر	درصد کل امتیاز تسلط
۱۶	اهمیت آن اصالت پیشنهادها و	توصیف مشکل یا نیاز و برجسته کردن اهمیت آن	۴۸٪
		۱	۳۳
۱۷	اهمیت آن اصالت پیشنهادها و	پرداختن به یک مشکل واقعی یا نیاز اصیل در حوزه موردنظر	۴۸٪
		۲	۳۲
۱۸	واضح و دقیق بودن	اجتناب از کاربرد کلمات نامأنوس	۸۷٪
		۳	۳۱
۱۹	واضح و دقیق بودن	رعایت اصل تناسب نوشتاری با درک مخاطبان	۶۶/۵٪
		۲	۳۰
			۲۹
			۲۸
			۲۷
			۲۶
			۲۵
			۲۴
			۲۳
			۲۲
			۲۱
			۲۰
			۱۹
			۱۸
			۱۷
			۱۶
			۱۵
			۱۴
			۱۳
			۱۲
			۱۱
			۱۰
			۹
			۸
			۷
			۶
			۵
			۴
			۳
			۲
			۱

ادامهٔ جدول ۳ ارزیابی اسناد منتخب به تفکیک نشانگرها بر اساس درجه بندی تسلط در رعایت اصول نگارش پیشنهادهای پژوهشی

ردیف	ملاک	نشانگر	درصد کل امتیاز تسلط
۴۰	هدایت پژوهش‌های آینده	۱ تعیین نیازمندی‌ها به‌عنوان انگیزه و محرك پژوهش‌های بیشتر	۶۴/۵ %
		۲ شناسایی مسائل موجود که هنوز مورد توجه کافی قرار نگرفته‌اند	۵۰ %
		۳ زمینه‌سازی در توسعه دانش در حوزه مرتبط	۵۴ %
۴۳	بهره‌وری اطلاعات	اشاره به نیازمندی به اطلاعات و منابع دسترسی‌پذیر برای اجرا	۴۱/۶ %
۳۳			۲
۳۲			۲
۳۱			۲
۳۰			۲
۲۹			۲
۲۸			۲
۲۷			۲
۲۶			۲
۲۵			۲
۲۴			۲
۲۳			۲
۲۲			۲
۲۱			۲
۲۰			۲
۱۹			۲
۱۸			۲
۱۷			۲
۱۶			۲
۱۵			۲
۱۴			۲
۱۳			۲
۱۲			۲
۱۱			۲
۱۰			۲
۹			۲
۸			۲
۷			۲
۶			۲
۵			۲
۴			۲
۳			۲
۲			۲
۱			۲

ادامه جدول ۳ ارزیابی اسناد منتخب به تفکیک نشانگرها بر اساس درجه بندی تسلط در رعایت اصول نگارش پیشنهادهای پژوهشی

ردیف	ملاک	نشانگر	درصد کل امتیاز تسلط
۵۴	ارزیابی مخاطرات و محدودیت‌ها	مشخص کردن محدودیت‌های فنی مرتبط با زمان و منابع	۵۲٪
		ارزیابی احتمالی ضرر و زیان مرتبط با پیشنهادها (ریسک‌ها) و محدودیت‌ها	۴۸٪
		راهکارهای مدیریت ریسک‌ها و محدودیت‌ها در حوزه موردنظر	۶۴/۶٪
۱	۲	۲	۲
۲	۲	۲	۲
۳	۲	۲	۲
۴	۲	۲	۲
۵	۲	۲	۲
۶	۲	۲	۲
۷	۲	۲	۲
۸	۲	۲	۲
۹	۲	۲	۲
۱۰	۲	۲	۲
۱۱	۲	۲	۲
۱۲	۲	۲	۲
۱۳	۲	۲	۲
۱۴	۲	۲	۲
۱۵	۲	۲	۲
۱۶	۲	۲	۲
۱۷	۲	۲	۲
۱۸	۲	۲	۲
۱۹	۲	۲	۲
۲۰	۲	۲	۲
۲۱	۲	۲	۲
۲۲	۲	۲	۲
۲۳	۲	۲	۲
۲۴	۲	۲	۲
۲۵	۲	۲	۲
۲۶	۲	۲	۲
۲۷	۲	۲	۲
۲۸	۲	۲	۲
۲۹	۲	۲	۲
۳۰	۲	۲	۲
۳۱	۲	۲	۲
۳۲	۲	۲	۲
۳۳	۲	۲	۲

ادامه جدول ۳ ارزیابی اسناد منتخب به تفکیک نشانگرها بر اساس درجه بندی تسلط در رعایت اصول نگارش پیشنهادهای پژوهشی

ردیف	ملاک	نشانگر	درصد کل امتیاز تسلط
۵۷	محدودیت‌ها ارزیابی مخاطرات و	۱	۱۶۵ ٪۶۴
		۲	
		۳	
۵۸	رواسازی توسط هم‌سنگ‌ها	۱	۶۴/۶ ٪
		۲	
۵۹	رواسازی توسط هم‌سنگ‌ها	۱	۶۴/۶ ٪
		۲	
		۳	
		۴	
		۵	
		۶	
		۷	
		۸	
		۹	
		۱۰	
		۱۱	
		۱۲	
		۱۳	
		۱۴	
		۱۵	
		۱۶	
		۱۷	
		۱۸	
		۱۹	
		۲۰	
		۲۱	
		۲۲	
		۲۳	
		۲۴	
		۲۵	
		۲۶	
		۲۷	
		۲۸	
		۲۹	
		۳۰	
		۳۱	
		۳۲	
		۳۳	

ادامه جدول ۳ ارزیابی اسناد منتخب به تفکیک نشانگرها بر اساس درجه بندی تسلط در رعایت اصول نگارش پیشنهادهای پژوهشی

ردیف	ملاک	نشانگر	درصد کل امتیاز تسلط
۶۰	همسنگها	ارزیابی کیفیت و اعتبار پیشنهادها بر اساس نتایج در حوزه مورد مطالعه	۶۴/۶
	رواسازی توسط همسنگها		
۱	۲	۱	۳۳
۲	۲	۲	۳۲
۳	۲	۳	۳۱
۴	۲	۴	۳۰
۵	۲	۵	۲۹
۶	۲	۶	۲۸
۷	۲	۷	۲۷
۸	۲	۸	۲۶
۹	۲	۹	۲۵
۱۰	۲	۱۰	۲۴
۱۱	۲	۱۱	۲۳
۱۲	۲	۱۲	۲۲
۱۳	۲	۱۳	۲۱
۱۴	۲	۱۴	۲۰
۱۵	۲	۱۵	۱۹
۱۶	۲	۱۶	۱۸
۱۷	۲	۱۷	۱۷
۱۸	۲	۱۸	۱۶
۱۹	۲	۱۹	۱۵
۲۰	۲	۲۰	۱۴
۲۱	۲	۲۱	۱۳
۲۲	۲	۲۲	۱۲
۲۳	۲	۲۳	۱۱
۲۴	۲	۲۴	۱۰
۲۵	۲	۲۵	۹
۲۶	۲	۲۶	۸
۲۷	۲	۲۷	۷
۲۸	۲	۲۸	۶
۲۹	۲	۲۹	۵
۳۰	۲	۳۰	۴
۳۱	۲	۳۱	۳
۳۲	۲	۳۲	۲
۳۳	۲	۳۳	۱
۳۴	۲	۳۴	۰
۳۵	۲	۳۵	۰
۳۶	۲	۳۶	۰
۳۷	۲	۳۷	۰
۳۸	۲	۳۸	۰
۳۹	۲	۳۹	۰
۴۰	۲	۴۰	۰
۴۱	۲	۴۱	۰
۴۲	۲	۴۲	۰
۴۳	۲	۴۳	۰
۴۴	۲	۴۴	۰
۴۵	۲	۴۵	۰
۴۶	۲	۴۶	۰
۴۷	۲	۴۷	۰
۴۸	۲	۴۸	۰
۴۹	۲	۴۹	۰
۵۰	۲	۵۰	۰
۵۱	۲	۵۱	۰
۵۲	۲	۵۲	۰
۵۳	۲	۵۳	۰
۵۴	۲	۵۴	۰
۵۵	۲	۵۵	۰
۵۶	۲	۵۶	۰
۵۷	۲	۵۷	۰
۵۸	۲	۵۸	۰
۵۹	۲	۵۹	۰
۶۰	۲	۶۰	۰

۰ = عدم تحقق حد تسلط

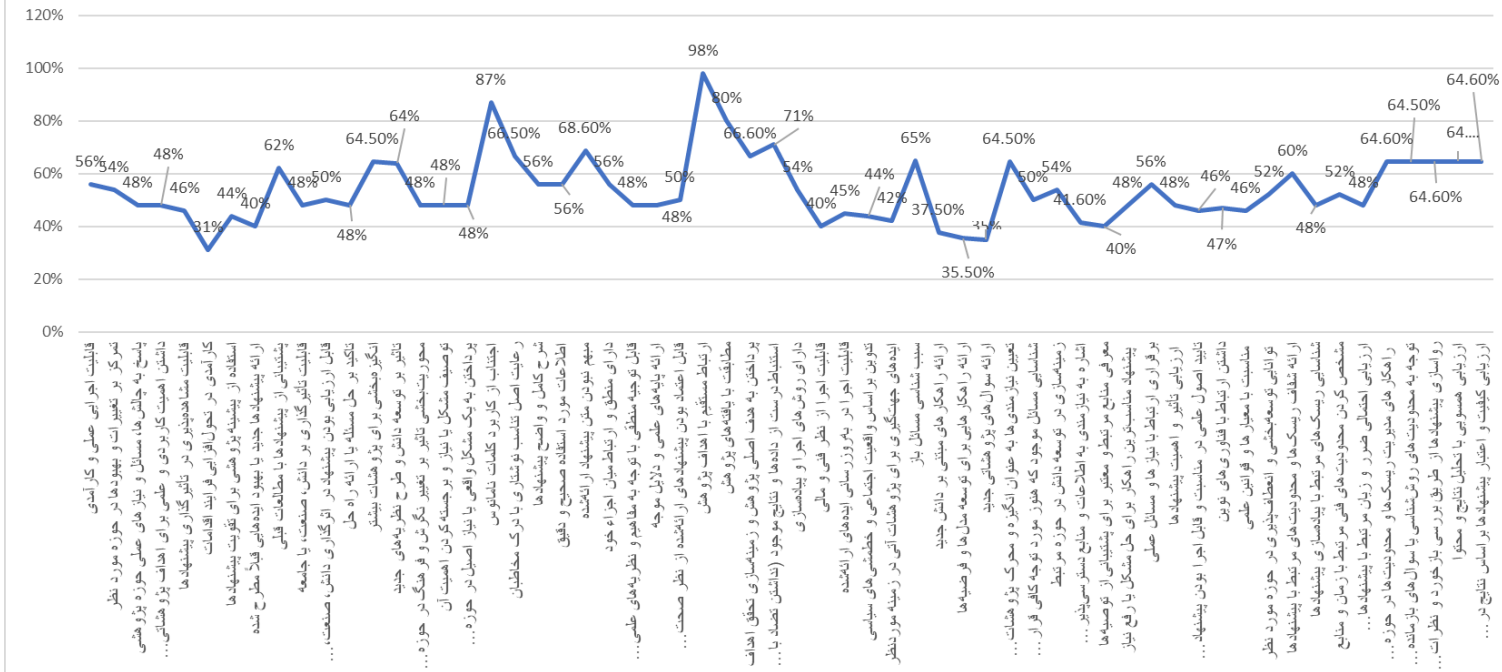
۱ = حد تسلط کم

۲ = حد تسلط متوسط

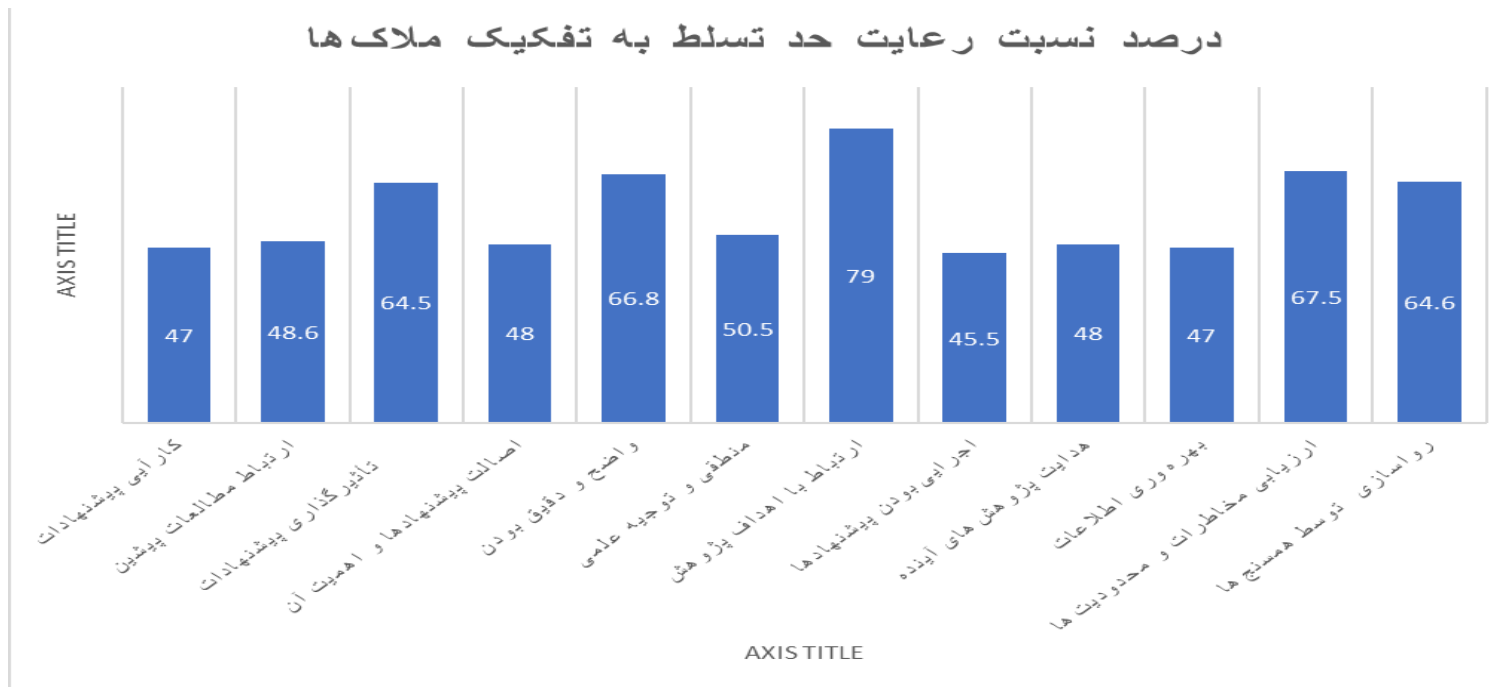
۳ = تحقق حد تسلط

پ = مخفف پایان نامه

درصد تسلط در نشانگرهای نگارش پیشنهادها در مطالعات مورد ارزیابی

نمودار ۲ درصد رعایت و عدم رعایت نشانگرهای نگارش پیشنهادهای پژوهش

نمودار ۱ توزیع نسبت رعایت حد تسلط به تفکیک ملاک‌ها

بررسی جدول ۳ می‌تواند اطلاعات مفیدی را در اختیار قرار دهد. طبق این جدول در نشانگر ۲۷ به حد کامل تسلط رسیده است (۹۸٪). همچنین در نشانگرهای ۱۸ (۸۷٪) و ۲۸ نیز (۸۰٪) تسلط وجود داشته است که یعنی اکثر پیشنهادهای بررسی شده اصول را در این نشانگرها رعایت کرده‌اند. در نشانگرهای ۹ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۹ و ۲۲ و ۲۹ و ۳۰ و ۴۰ و ۵۶ تا ۶۰؛ طبق داده‌های حاصل از جدول، اکثر پیشنهادهای بررسی شده به حد تسلط متوسط یا بالاتر رسیده‌اند و نشانگرهای ۲ و ۱۱ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۳ و ۲۶ و ۳۱ و ۳۶ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۶ و ۵۱ و ۵۴؛ در حد تسلط متوسط (۵۹٪-۵۰٪) بوده‌اند و همچنین نشانگرهای ۳ و ۴ و ۷ و ۸ و ۱۰ و ۱۲ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ و ۲۴ و ۲۵ و ۳۲ و ۳۳ و ۳۷-۳۹ و ۴۳-۴۵ و ۴۷ و ۴۸ و ۵۰ و ۵۳ و ۵۵؛ از محدوده حد تسلط فاصله دارند (یعنی در بازه (۳۵٪ تا ۴۸٪)؛ و نشانگر ۶ که با ۳۱٪ دارای کمترین حد تسلط در نشانگرها بود.

مفهوم عدم تسلط در نشانگرهایی که کمترین مقدار را به خود اختصاص داده‌اند، به این صورت قابل تفسیر است: اگر به نسبت رعایت اصول مرتبط، با نشانگر ۶ یعنی «کارآمدی در تحول‌افزایی فرایند اقدامات در پژوهش» نظر شود (۳۱٪)، به‌طور واضح دیده می‌شود که در حدود یک‌سوم از اسناد، قواعد مرتبط با این نشانگر رعایت شده است، ولی در هیچ کدام از اسناد منتشر شده به‌گونه‌ای کامل، معادل نمره ۳، رعایت نشده است؛ در پیشنهادهای پایان‌نامه‌های بررسی شده توسط پژوهشگران، امتیاز حد تسلط کسب شده در نشانگرهای: ارائه راهکارهای مبتنی بر دانش جدید، ارائه سؤال‌های پژوهش‌های جدید (۳۵٪)، ارائه راهکارهایی برای توسعه مدل‌ها و فرضیه‌ها (۳۷/۵٪)، قابلیت اجرا از نظر فنی و مالی، ارائه پیشنهادهای جدید یا بهبود ایده‌های قبلاً مطرح شده، معرفی منابع مرتبط و معتبر برای پشتیبانی از توصیه‌ها (۴۰٪)، اشاره به نیازمندی به اطلاعات و منابع دسترسی‌پذیر برای اجرا (۴۱/۵٪)، و ایده‌های جهت‌گیری شده برای ادامه این پژوهش در آینده (۴۲٪)؛ در بیشتر مطالعات بررسی شده ضعیف بودند. در نشانگرهای: پیشنهادهای بر اساس واقعیت اجتماعی، سیاست‌گذاری، استفاده از پیشینه پژوهشی برای تقویت پیشنهادها (۴۴٪)، قابلیت اجرا در به‌روزرسانی ایده‌های ارائه شده، قابلیت مشاهده‌پذیری در تأثیرگذاری پیشنهادها، تأیید اصول علمی در مناسبت و قابل اجرا بودن پیشنهاد ارائه شده، مناسبت با معیارها و قوانین علمی (۴۶٪)، داشتن ارتباط با فناوری‌های نوین (۴۷٪)، پاسخ به چالش‌ها، مسائل و نیازهای عملی حوزه پژوهشی، داشتن اهمیت کاربردی و علمی برای اهداف پژوهش‌ها یا جامعه علمی و صنعت، قابلیت تأثیرگذاری بر دانش، صنعت، یا جامعه، تأکید بر حل مسئله

یا ارائه راه‌حل، محوریت‌بخشی تأثیر بر تغییر نگرش و فرهنگ در حوزه موردنظر، توصیف مشکل یا نیاز و برجسته کردن اهمیت آن، پرداختن به یک مشکل واقعی یا نیاز اصیل در حوزه موردنظر، قابل توجه منطقی با توجه به مفاهیم و نظریه‌های علمی موجود، ارائه پایه‌های علمی و دلایل موجه، پیشنهاد مناسب‌ترین راهکار برای حل مشکل یا رفع نیاز، ارزیابی تأثیر و اهمیت پیشنهادها، شناسایی ریسک‌های مرتبط با پیاده‌سازی پیشنهادها، ارزیابی احتمالی ضرر و زیان مرتبط با پیشنهادها (ریسک‌ها) و محدودیت‌ها (۴۸٪)؛ امتیاز کسب شده کمتر از حد تسلط متوسط بود که با توجه به تک‌تک مطالعات بررسی شده، در برخی نمرات ۲ و ۱ دیده می‌شود و شاید در برخی از آن‌ها عدم تسلط (عدد ۰) هم وجود داشته است که باید به آن‌ها توجه کافی شود. همچنین در ادامه به ترتیب در نشانگرهایی از جمله: نشانگر شناسایی مسائل موجود که هنوز مورد توجه کافی قرار نگرفته‌اند و بر ضرورت نیاز به آموزش به پژوهشگران، اساتید، داوران و ارزیابان تأکید می‌کنند، نشانگرهای قابل اعتماد بودن پیشنهادها ارائه شده از نظر صحت منطقی، قابل ارزیابی بودن پیشنهاد در اثرگذاری دانش، صنعت، یا جامعه (۵۰٪)، مشخص کردن محدودیت‌های فنی مرتبط با زمان و منابع و داشتن ارتباط با فناوری‌های نوین، توانایی توسعه‌بخشی و انعطاف‌پذیری در حوزه موردنظر (۵۲٪)، تمرکز بر تغییرات و بهبودها در حوزه موردنظر، زمینه‌سازی در توسعه دانش در حوزه مرتبط، دارای روش‌های اجرا و پیاده‌سازی (۵۴٪)، شرح کامل و واضح پیشنهادها، اطلاعات مورد استفاده صحیح و دقیق، دارای منطق و ارتباط میان اجزاء خود، برقراری ارتباط با نیازها و مسائل عملی، سبب‌شناسی مسائل باز (۵۶٪)، ارائه شفاف ریسک‌ها و محدودیت‌های مرتبط با پیشنهادها (۶۰٪)، پشتیبانی از پیشنهادها با مطالعات قبلی (۶۲٪)، تأثیر بر توسعه دانش و طرح نظریه‌های جدید (۶۴٪)، رواسازی پیشنهادها از طریق بررسی بازخورد و نظرات هم‌سنگ‌ها و افراد متخصص، ارزیابی همسویی با تحلیل نتایج و محتوا، ارزیابی کیفیت و اعتبار پیشنهادها بر اساس نتایج در حوزه مورد مطالعه، توجه به محدودیت‌های روش‌شناسی یا سؤال‌های بازمانده از پژوهش‌های پیشین، راهکارهای مدیریت ریسک‌ها و محدودیت‌ها در حوزه موردنظر، انگیزه‌بخشی برای پژوهش‌های بیشتر، تعیین نیازمندی‌ها به‌عنوان انگیزه و محرک پژوهش‌های بیشتر (۶۴،۵٪)؛ رعایت حد تسلط بهتر و بیشتر شده و در تعداد اندکی از پایان‌نامه‌ها نمره کامل مشاهده شده است که با افزایش آگاهی پژوهشگران از تک‌تک نشانگرها و اهمیت این بخش پژوهش، در آینده ارتقاء خواهد یافت. در ادامه در نشانگرهای: رعایت اصل تناسب

نوشتاری با درک مخاطبان، پرداختن به هدف اصلی پژوهش و زمینه‌سازی تحقق اهداف (۶۶/۵٪)، مبهم نبودن متن پیشنهادها ارائه شده (۶۸/۶٪)، استنباط درست از داده‌ها و نتایج موجود (نداشتن تضاد با نتایج) (۷۱٪)، و مطابقت با یافته‌های پژوهش (۸۰٪)؛ در اکثر مطالعات قابل قبول و رعایت شده بودند و کل مطالعات امتیاز بالای ۱ را کسب کردند؛ مسئله‌ای که در پژوهش‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است و در نشانه‌های: اجتناب از کاربرد کلمات نامأنوس (۸۷٪)، و ارتباط مستقیم با اهداف پژوهش (۹۸٪)؛ کل پایان‌نامه‌ها نمره ۲ یا ۳ را کسب کردند و بیشترین تسلط وجود داشت.

در بخش استنباط آماری، تحلیل داده‌ها مبتنی بر آزمون خی دو و آزمون دوجمله‌ای نشان داد که از بین ۶۰ نشانه تعیین کیفیت پیشنهادها پژوهشی در ۳۳ سند منتخب مورد ارزیابی، تنها در یک نشانه با عنوان «ارتباط مستقیم با اهداف پژوهش» (معادل ۲ درصد)، «در حد تسلط» در سطح معناداری رعایت شده است؛ در ۲۰ نشانه شماره‌های ۱-۲-۱۷-۲۰-۲۱-۲۲-۲۸-۲۹-۳۰-۳۱-۴۲-۴۶-۵۱-۵۲-۵۶-۵۷-۵۸-۵۹-۶۰ (معادل ۳۳ درصد)، «در محدوده تسلط» رعایت شده است و ۳۹ نشانه باقیمانده (معادل ۶۵ درصد)، به طور معناداری در وضعیت «عدم رعایت نشانه‌ها و نرسیدن به سطح تسلط» ارزیابی شده است؛ همچنین، در بررسی آماری اسناد مورد مطالعه از منظر تحقق حد تسلط در رعایت نشانه‌ها، در هیچ کدام، تحقق حد تسلط در رعایت نشانه‌ها به دست نیامد و می‌توان اذعان کرد که هیچ کدام از مقالات مورد ارزیابی به طور معناداری به تحقق رعایت حد تسلط که همان ۰/۸۸۵ است، دست نیافته‌اند، اما پنج مورد (معادل ۱۵ درصد) در محدوده تسلط قرار گرفته‌اند. این سطح بالا از فقدان رعایت نشانه‌های اساسی در تدوین پیشنهادها پژوهشی، ضرورت پرداختن به این مبحث را به طور شفاف منعکس می‌کند. به دیگر سخن، لازم است به‌طور ویژه آموزش نشانه‌های کیفیت تدوین پیشنهادها پژوهش در درس روش‌های پژوهش و کاربرگ‌های ارزیابی مستندات پژوهشی اعمال گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به تغییراتی که امروزه در فضای آموزش عالی در جریان است، ارتقای کیفیت نگارش علمی، یکی از اهداف عمده و اصلی نظام آموزشی و یکی از دغدغه‌های اصلی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، دانشجویان و دانشمندان به شمار می‌آید. برای این امر، لازم

است سطوح کیفی و ویژگی‌های آن شناخته شود و تمرین‌های مستمر و دقیق برای کسب و ارتقای توانمندی‌ها از طریق خودارزیابی، ارزیابی همگنان و متخصصان انجام شود (شیردل، صالحی و قدیریان، ۱۴۰۱). در پژوهش حاضر، مبتنی بر روش اکتشافی سعی شده است تا با مطالعه و مرور پیشینه‌های پژوهش داخلی و خارجی، عوامل سنجش نشانگرهای سنجش شناسایی و تبیین گردد و تعدادی از مطالعات با توجه به نشانگرهای تعیین شده سنجش شوند که تعداد ۶۰ نشانگر و ۱۲ ملاک مشخص شد و بررسی پایان‌نامه‌ها طبق نشانگرها و جمع تسلط نشانگرها برای هر ملاک به ترتیب بیشترین و کمترین میزان رعایت نشانگرها در ارائه پیشنهادها پژوهشی، به ملاک ارتباط با اهداف پژوهش با ۷۹٪ درصد و ملاک برخورداری از قابلیت اجرا با ۴۵/۵ درصد اختصاص دارد؛ در سایر ملاک‌ها به ترتیب: ارزیابی ریسک‌ها (۶۷/۵٪)؛ نگارش دقیق و واضح (۶۶/۸٪)؛ رواسازی توسط هم‌سنج‌ها (۶۴/۶٪)؛ ارائه پیشنهادها تأثیرگذار (۶۴/۵٪)؛ منطقی بودن و توجیه علمی داشتن (۵۰/۵٪)؛ اصالت پیشنهادها و اهمیت آن (۴۸٪)؛ داشتن ارتباط با مطالعات پیشین (۴۸٪)؛ پشتیبانی از پژوهش‌های آینده (۴۷٪) قرار می‌گیرد که نشان می‌دهد دلایل متعددی برای این کاهش تسلط وجود دارد که از جمله ناشی از آگاهی ناکافی پژوهشگران از اهمیت این مسائل یا عدم آگاهی از نحوه نوشتن، اصول و قواعد لازم و همچنین چگونگی استفاده از این بخش است که در اکثر موارد به کپی‌برداری پیشنهادها از سایر مطالعات بدون توجه به اهداف پژوهشی و یافته‌های پژوهش و طی آن، کاهش جذابیت‌های انتشار پژوهش‌ها منجر شده است. این موارد از جمله ضعف‌های موجود در مطالعات بررسی شده است که به موجب آن خواننده نمی‌تواند از پیشنهادها به‌طور صحیح استفاده کند و در نتیجه ممکن است سبب دوباره کاری و تکرار این پژوهش‌ها شود. از آنجا که هر پژوهش مستلزم صرف هزینه و وقت زیادی است؛ لذا دوباره کاری سبب هدر رفت انرژی، وقت و هزینه مالی خواهد شد، در حالی که می‌شد این پژوهش را ادامه داد و به افزایش دانش و کشف و نوآوری کمک کرد. با توجه به این که پیشنهادها می‌توانند دید واقع‌بینانه‌تری را در اختیار پژوهشگران دیگر در آینده قرار دهند، نیاز به ارتقاء آگاهی برای سازمان نظام پژوهش، سردبیر مجلات، اساتید و متخصصان امر پژوهش، دانشگاه‌ها، داوران و ارزیابان، دانشجویان و پژوهشگران احساس می‌شود؛ هم‌راستا با نتیجه پژوهش علی‌اصفهانی و همکاران که نشان داد در برخی کشورها مانند هند به دلیل کمبود منابع مالی و نیروی انسانی متخصص، به برنامه درسی آموزش روش پژوهش اهمیت زیادی داده نمی‌شود، اما

در بسیاری از کشورها، تعداد پژوهش‌های انجام شده طی دو سال اخیر با توجه به آموزش روش پژوهش و امر پژوهش، روندی صعودی داشته است، همچنین تعداد مؤسسات ارائه دهنده دوره‌های آموزشی «روش پژوهش» در جهان در حال افزایش است (علی اصفهانی و همکاران، ۱۴۰۱)؛ و همچنین در مطالعه ماشینی و فرامری در سال ۱۴۰۱ این نتیجه تأیید شد. یافته‌های این پژوهش می‌تواند به ارائه منابع کافی و ایجاد موقعیت‌های مناسب برای دانشجویان به منظور افزایش آشنایی آن‌ها با نشانه‌های پیشنهادها کمک نماید تا آن‌ها بتوانند منسجم بنویسند و تعاملی واقعی با مخاطبان داشته باشند.

محدودیت‌ها

- منابع محدودی از ارزشیابی پایان‌نامه‌ها و مقالات داخلی وجود دارد که غالب آن‌ها به معیارها و اصول پیشنهاد پژوهشی اشاره‌ای نکرده و یا بسیار کوتاه بوده است.
- بررسی پژوهش‌های نویسندگان نشان داد که مقاله و پژوهش داخلی در خصوص ارزشیابی پایان‌نامه‌ها و مقالات با محوریت پیشنهادهای پژوهشی در مطالعات علوم رفتاری انجام نشده است.
- دسته‌بندی یکسان و جامعی برای ارائه توضیحات مرتبط با انواع پیشنهادهای پژوهشی در کتاب‌های فارسی در دسترس نیست.
- یکی از محدودیت‌های این مطالعه، این است که پژوهشگران تنها به بررسی وضعیت نگارش پیشنهادهای پژوهشی در اسناد منتشر شده در یک دانشگاه و چند رشته علوم رفتاری پرداختند؛ بنابراین ارزیابی مطالعات منتشر شده در سایر سازمان‌ها و مؤسسات، می‌تواند زمینه شناخت موقعیتی و هم‌اندیشی برای بهبود این مهم را فراهم نماید.

پیشنهادها

- با توجه به نتایج به دست آمده مبنی بر کم‌توجهی گسترده به رعایت اصول نگارش پیشنهادهای پژوهشی، پیشنهاد می‌شود کلاس‌های آموزشی برای ارتقای اهمیت و اصول نگارش پیشنهادهای پژوهشی برگزار شود. در این دوره‌ها، توجه به چارچوب نشانه‌های شناسایی شده در این مطالعه، مورد تأکید است.
- با توجه به نتایج مطالعه حاضر و شواهدی که مؤید رعایت ناکافی قواعد علمی در نگارش پیشنهادهای پژوهشی است، در کاربرگ‌های ارزیابی مقالات و پایان‌نامه‌ها،

نشانگرهای مجزایی برای ارزیابی بخش پیشنهادی مقالات و پایان‌نامه‌ها در نظر گرفته شود. همچنین، وزن‌دهی به این نشانگرها در مقایسه برخی از نشانگرهای ظاهری در مقاله، می‌تواند در ارتقای فرهنگ ارائه پیشنهادی کارآمد و اثربخش مؤثر باشد.

- با عنایت به این که هدف اصلی و زیربنایی تحصیلات تکمیلی، پرورش پژوهشگران توانمند است و این که پژوهش در تمامی دوره‌های تحصیلات تکمیلی جزء لاینفک و مهم دانشگاه‌ها و دانشجویان است؛ پیشنهاد می‌شود بر ایجاد واحد درسی کاملاً کاربردی با عنوان «**فنون نگارش علمی**» به‌عنوان یک درس اصلی یا دست‌کم اختیاری تأکید و اقدامات لازم برای اجرای باکیفیت آن لحاظ شود. شایان ذکر است که سرفصل‌های این درس برای اولین مرتبه در دوره کارشناسی ارشد رشته تحقیقات آموزش در دانشگاه تهران تدوین شده است و پیشنهاد می‌شود در سایر رشته‌های دانشگاهی نیز اضافه گردد.

- با توجه به فقدان الگویی متناسب برای تدوین و ارزیابی بخش پیشنهادی اسناد علمی در مجلات، پیشنهاد می‌شود که سردبیران مجلات، توصیه‌ها و قوانینی که به تدوین صحیح پیشنهادی پژوهشی می‌پردازند را نیز در اصول نگارش مجله خویش بگنجانند و بر رعایت آن تأکید نمایند تا مقالات مبتنی بر اصول نگارش علمی به چاپ برسند و به پژوهشگران نیز در درک بهتر کمک کنند.

- با توجه به کم‌توجهی گسترده به حوزه پیشنهادی پژوهشی و ظرفیت‌های بالقوه و دستاوردهای ارزشمند برای استفاده از نظرات و بازخوردهای دریافتی از افراد متخصص و نقدهای متعدد، پیشنهاد می‌شود شرایطی فراهم گردد تا داوران و ارزیابان، دقت کافی را به این بخش داشته باشند.

- با توجه به نبودن راهی برای ارزشیابی کمیت و کیفیت پیشنهادها و فقدان ملاک‌ها و معیارهای مشخص، لازم است اصول و قواعد نگارش صحیح پیشنهادها به‌صورت فهرست‌واری در دسترس پژوهشگران قرار گیرد.

- با توجه به کپی‌برداری و یا سلیقه‌ای عمل کردن برخی از پژوهشگران و دانشجویان در ارائه بخش پیشنهادها و همچنین اهمیت پیوند محتوای پیشنهادها با اهداف، فرضیه‌ها و یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود که رعایت این مسئله به پژوهشگران تأکید شود که پیشنهادی پژوهشی باید با مفهوم و اهداف کلی پژوهش انطباق داشته و در حل یک مسئله یا دستیابی به اهداف، مشخص باشند.

● با توجه به این که کمترین درصد تسلط در بخش پیشنهادی پژوهش‌های بررسی شده در این مطالعه، نشانگر ایجاد تحول در عملیات و کاربردها بوده است، اطمینان حاصل شود که در رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها، پیشنهادی کاربردی و قابل اجرا ارائه شده باشند و در پژوهش‌های واقعی به‌طور مستقیم به حل یا مدیریت مشکلات عملی در زمینه روان‌شناسی، مشاوره و علوم رفتاری کمک کنند.

● با توجه به این که در مطالعات، اکثر نشانگرهای سنجش کیفیت پیشنهادها، امتیاز کمتر از ۶۰٪ دارند و به دلیل اهمیت موضوع، دانشجویان می‌توانند برای ارتقای کیفیت این بخش، با مراجعه به مؤلفان برجسته، مطالعه مقالات و پایان‌نامه‌های تحت نظر مؤلفان برجسته و تأثیرگذار در زمینه موردنظر، مطالعه مقالات تحلیلی که به ارزیابی و تحلیل توصیه‌ها و پیشنهادی پژوهشی می‌پردازند، و همچنین با مشارکت در کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی، مطالعه کتب، منابع معتبر و مشاوره با اساتید و متخصصان معتبر در حوزه روان‌شناسی، مشاوره و علوم رفتاری به درک عمیق‌تری از مفاهیم و اصول مربوط به تدوین پیشنهادی پژوهشی دست یابند.

● با توجه به نگاه محدود منابع بررسی شده به بخش پیشنهادی پژوهش، پیشنهاد می‌شود پژوهشی با موضوع شناسایی موانع و علل کم‌توجهی به این بخش انجام شود.

منابع

- Adzimah, E. C. (2021). Genre analysis of undergraduate dissertation conclusions. University of Cape Coast Institutional Repository. <http://hdl.handle.net/123456789/6478>
- Attard, N. (2018). WASP (Write a Scientific Paper): Writing an academic research proposal. *Early Human Development*, 123, 39-41. <https://doi.org/10.1016/j.earlhumdev.2018.04.011>
- Azouaou, M., Medkour, I., Tliba, S., & Ben Abdelaziz, A. (2020). Evaluation of a certifying training experience in research methodology and scientific writing at the Faculty of Medicine of Bejaia (Algeria). *Tunis Med*, 98(2), 99-109. PMID: 32395798.
- Ben Abdelaziz, A., Errafei, A., Zanina, Y., Ben Hassine, D., Ben Abdelaziz, A., & Azzaza, M. (2023). Predictors of the publication of the doctoral thesis at the Faculty of Medicine of Sousse (Tunisia). *Tunis Med*, 101(7), 617-625. PMID: 38445423. [French]

- Bolker, J. (1998). *Writing Your Dissertation in Fifteen Minutes a Day: A Guide to Starting, Revising, and Finishing Your Doctoral Thesis*. Holt Paperbacks
- Booth, Wayne C., Gregory G. Colomb, and Joseph M. Williams. (2016). "The Craft of Research, Fourth Edition." University of Chicago Press.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2017). *The Sage Handbook of Qualitative Research*. Sage Publications.
- Downs, S. H., & Black, N. (1998). The feasibility of creating a checklist for the assessment of the methodological quality both of randomised and non-randomised studies of health care interventions. *Journal of epidemiology and community health*, 52(6), 377-384.
- Duke, T. (2018). How to do a postgraduate research project and write a minor thesis. *Archives of Disease in Childhood*, 103(9). doi:10.1136/archdischild-2018-315340
- Elsevier. (2020). *Guide for authors: Journal of Applied Research in Memory and Cognition*.
- Gisbert, J. P., & Chaparro, M. (2021). How to prepare a research proposal in the health sciences? *Gastroenterología y Hepatología*, 44(10), 730-740. <https://doi.org/10.1016/j.gastrohep.2020.07.028>
- Gravetter, F. J., & Forzano, L. B. (2018). *Research methods for the behavioral sciences*. Cengage Learning
- Hoefel, C., & Warner, J. (2015). Evaluating the quality of a journal article. *Journal of Clinical Orthodontics*, 49(2), 61-63.
- Harsoor, S. S., Panditrao, M. M., Rao, S., Bajwa, S. J. S., Sahay, N., & Tantry, T. P. (2022). Dissertation writing in postgraduate medical education. *Indian Journal of Anaesthesia*, 66(1), 34-46. doi: 0.4103/ija.ija_1106_21. Epub 2022 Feb 3. PMID: 35309023
- Hoghoughi, S., & Salehi, K. (2019). Capacities of narrative research method in the Field of Higher Education Studies. *Higher Education Letter*, 12(47), 33-51. https://journal.sanjesh.org/article_37138.html?lang=en
- Jones, P. (2016). Writing your dissertation: A survival guide. *British Journal of Nursing*, 25(19), 1044. doi:10.12968/bjon.2016.25.19.1044. PMID: 27792433
- Kathryn Carman, (2018). "Research Fundamentals and Methods: A Practical Guide to Starting Research", Oxford Press, 2018.
- Ciampa, Katia & Zora M. (2022) From isolation to collaboration: creating an intentional community of practice within the doctoral dissertation proposal

- writing process . 487-503
<https://www.tandfonline.com/journals/cthe20https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1822313>.
- Kearney, M. H. (2017). Making Dissertations Publishable. *Research in Nursing & Health*, 40(1), 3-5. doi:10.1002/nur.21780. Epub 2016 Nov 28. PMID: 27891630.
- Krathwohl, D. R. (2009). *Methods of educational and social science research: The Logic of Methods* (3rd ed.). Longman.
- Leedy, P. D., & Ormrod, J. E. (2015). *Practical Research: Planning and Design*, Eleventh Edition, Global Edition. Pearson Education Limited.
- Locke, L. F., Silverman, S. J., & Spirduso, W. W. (2019). *Reading and understanding research*. Sage Publications.
- Ontita, S. (2020, August 17). *Research Proposal, Capacity Building: Proven Research Proposal Tips for Your Project*.
- Masic, I., Begic, E., & Zunic, L. (2016). Scientometric Dilemma: Is H-index Adequate for Scientific Validity of Academic's Work? *Acta Informatica Medica*, 24(4), 228-232.
- Maryam Mousavian, Masood Ghayoomi(2024). Quarterly Scientific Journal of Language Research, Vol.15, No.49, Winter 2024 Alzahra University, <http://jlr.alzahra.ac.ir> Article Type: Research pp.31-59
- Moed, H. F., & Halevi, G. (2015). Multidimensional assessment of scholarly research impact. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(10), 1988-2002.
- Murrell, G., Huang, C., & Ellis, H. (1999). *Research in medicine: Planning a project, writing a thesis* (2nd ed.). London: Cambridge University Press.
- Neuman, W. L. (2013). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Pearson Education.
- Leedy, P. D., & Ormrod, J. E. (2014). *Practical research: Planning and design* (11th ed.). Pearson Education.
- Pickett, N. J., & Hanlon, A. L. (2019). *A practical guide to scientific research for the interested layperson*. Springer.
- Punch, K. F. (2016). *Developing effective research proposals*. Sage
- Robson, C. (2002). *Real World Research: A Resource for Social Scientists and Practitioner-Researchers* (2nd ed.). Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Roberts, C. M. (2010). *The dissertation journey: A practical and comprehensive guide to planning, writing, and defending your dissertation*. books.google.com
- Roberto Crespo, Violetta E. Bronson, & Richard B. Abton, (2020)"Research Methodology in the Humanities: A Practical Guide to Starting Research", Mehraban Publishing House.

- Salehi, K., & Golafshani, N. (2010). Commentary: Using mixed methods in research studies: An opportunity with its challenges. *International journal of multiple research approaches*, 4(3), 186-191. <https://doi.org/10.5172/mra.2010.4.3.186>
- Snyder, C. R., & Lopez, S. J. (Eds.). (2002). *Handbook of positive psychology*. Oxford University Press.
- Silvia, P. J. (2007). *How to Write a Lot: A Practical Guide to Productive Academic Writing*. American Psychological Association.
- Swales, J. M., & Feak, C. (2020). *Essential Tasks and Skills for Academic & Professional Purposes*(3rd ed.). University of Michigan Press. [Ebook version]. doi:9780472128488.
- Walker, S. J. R. (2009). *Writing your postgraduate dissertation: a basic framework*. Royal Naval Medical Service, 95(2), 92-96.
- Wu Z. (2018). *Evaluation Indicator System*. In: *Intelligent City Evaluation System. Strategic Research on Construction and Promotion of China's Intelligent Cities*. Springer, Singapore.
- Wong, P. T. P. (2016). *How to Write a Research Proposal*. Springer International Publishing..
- Wyllie, D. J. A. (2021). Thesis write-up and manuscript preparation: Related but distinct tasks. *Journal of Physiology*, 599(11), 2771-2775.

آصف‌زاده، سعید، اکبرشاهی، شکوفه، هاشمی، فریبا، و مشاطان، مهری. (۱۳۸۷). ارزیابی پایان‌نامه‌های تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین. *مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان*، ۱۷(۶۷)، ۶۵-۷۲. SID. <https://sid.ir/paper/40182/fa>

امیری، مریم، رحیمی، صالح، حیدری، غلامرضا. (۱۴۰۲). ارزیابی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشکده علوم اجتماعی و تربیتی دانشگاه رازی بر اساس معیارهای اصول نگارش علمی *نامه آموزش عالی* 16(63), 105-128. doi: 10.22034/hel.2023.708435

امینی‌پور، محمدرضا، و قاسمی، محمدحسین. (۱۳۷۹). ارزیابی طرح‌های پژوهش‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد. *مجله دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد*، ۸(۲) (ویژه‌نامه آموزش پزشکی)، ۸۹-۹۶. SID. <https://sid.ir/paper/417385/fa>

بنی‌طالبی دهکردی، بهاره. (۱۳۹۵). تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته حسابداری در ایران. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۵(۱۷)، ۱-۱۱. SID. <https://sid.ir/paper/238006/fa>

پاشایی‌پایدار مقصود، کوپا فاطمه، گرجی مصطفی، محمدی احمد. (۱۴۰۲). *آسیب‌شناسی مقالات علمی - پژوهشی در حوزه متنوی پژوهی از ۱۳۸۰-۱۳۹۲*، نشریه علمی سبک‌شناسی نظم و نثر فارسی، سال شانزدهم، ش ۱۱، بهمن ۱۴۰۲ - ش پ ۹۳ - صص ۱۰۵-۱۱۸.

پورشافعی، هادی. (۱۳۹۲). *پژوهش و نگارش علمی با رویکرد پایان‌نامه‌نویسی*. تهران: انتشارات آوای نور.

حاج محمدی، فرشته. (۱۳۹۹). *گام به گام پایان‌نامه‌نویسی*. تهران: انتشارات آوای نور. شابک: ۳-۶۵۲-۳۰۹-۶۰۰-۹۷۸

حقوقی، سمیرا؛ صالحی، کیوان. (۱۳۹۸). ظرفیت‌های روش پژوهش روایتی در حوزه مطالعات آموزش عالی. نامه آموزش عالی، ۱۲(۴۷)، ۳۳-۵۱. https://journal.sanjesh.org/article_37138.html

حیدری، غ. قنادی نژاد، ف. و چینی پرداز، ر. (۱۳۹۶). شناسایی و تحلیل اولویتهای پژوهش در علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دکتری در این رشته، علوم و فنون مدیریت اطلاعات، ۳(۱)، ۷۸-۵۳.

زارعی، علی؛ جوادی‌پور، محمد؛ صالحی، کیوان (۱۳۹۹ الف). بازنمایی مشکلات فرایند اجرای پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها: یک مطالعه کیفی، نشریه پژوهش‌های رهبری آموزشی، ۵(۱۷)، ۲۵-۵۷.

زارعی، علی؛ جوادی‌پور، محمد؛ صالحی، کیوان (۱۳۹۹ ب). رهیافتی پدیدارشناسانه در شناسایی مشکلات فرایند اجرای پایان‌نامه‌ها. *دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*، ۱۱(۱۲)، ۲۹۹-۲۹۰.

ذوالقدر، سعید و محمدی، مهدی، (۱۴۰۱). بررسی موانع و مشکلات پایان‌نامه‌نویسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی، مورد پژوهش: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان، <https://civilica.com/doc/1583802>

سپهری، محسن، سلیمی، قاسم، محمدی، مهدی، جهانی، جعفر، و سهراب‌پور، وحید. (۱۴۰۱). کاربرد تخصص‌های علوم رفتاری در خلق فرصت‌های تجاری‌سازی دانش: رویکرد میان‌رشته‌ای. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱۳(۱) (پیاپی ۵۳)، ۱۶-۱. <https://sid.ir/paper/1001422/fa>. SID.

سعادت، ف. منصوریان، ی. و زره ساز، م. (۱۳۹۶). تحلیل وضعیت ساختاری مقاله‌های پژوهشی و راهنماهای نگارش در مجله‌های علمی - پژوهشی ایرانی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. تعامل انسان و اطلاعات، ۴(۱)، ۲۸-۴۰.

شعبانی، احمد؛ صالحی، پیمان؛ فیض، جواد؛ صبوری، علی اکبر؛ کریمی، بابک؛ موسوی موحدی، علی اکبر؛ واشقانی فراهانی، محمدرضا؛ یوسفی، رضا. (۱۳۹۹). دیدگاه‌ها درباره نشر یافته‌های پژوهش‌ها در نشریات علمی. نشریه نشاء علم، شماره ۱۱.

doi:20.1001.1.2008935.1399.11.1.1.0

قربانخانی، م.، و صالحی، ک. (۱۳۹۹). رهیافتی پدیدارشناسانه در واکاوی موانع خلق دانش در علوم انسانی بر پایه ادراک و تجربه زیسته نخبگان و فرهیختگان دانشگاهی. *فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد فرهنگ*، ۱۳(۵۲)، ۷۵-۱۱۰. <https://doi.org/10.22034/jsfc.2021.126583>

قربانخانی، م.، و صالحی، ک. (۱۴۰۱). تبیین کثرکارکردهای بازدارنده مرجعیت علمی در علوم انسانی *فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی*، ۱۰(۳)، ۳۵-۷۰. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23295599.1401.10.3.6.4>

محمدزاده، زینب؛ و صالحی، کیوان. (۱۴۰۲). ارائه نظریه‌ای داده بنیاد برای تبیین فرآیند شکل‌گیری نشاط و پویایی علمی در دانشگاه‌ها و مراکز علمی. *فصلنامه علمی اندیشه مدیریت راهبردی*، ۱۷(۱)، ۲۲۷-۲۵۸. https://smt.isu.ac.ir/article_76755.html

شیردل، میلاد؛ صالحی، کیوان، و قدیریان، هاجر. (۱۴۰۱). شناسایی ملاک‌ها و نشانگرهای اصیل‌نویسی در نگارش علمی دانشگاهی. پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، ۲۶(۵۱)، ۲۴-۱.

شیردل، میلاد؛ صالحی، کیوان، و قدیریان، هاجر. (۱۴۰۲). جذابیت نگارشی در نگارش علمی دانشگاهی: مطالعه‌ای پدیدارشناختی. پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، ۲۷(۵۲)، ۱۷۳-۱۹۸.

- صالحی، سیده زهرا ترجمه: راهنمای عملی پژوهش در علوم رفتاری، جانسون، بوریس، و لورا کوک. (۱۳۹۴). تهران: نشر توانیر.
- عدالت‌نژاد، سعید (۱۴۰۰) کتاب راهنمای نگارش پژوهش دانشگاهی (مقاله، رساله و کتاب). نشر نی چاپ پنجم: ۹۶۴۱۸۵۵۳۲۸
- علی‌شیری، غلامحسین، فخرجهانی، فرهاد، رخساری‌زاده، حمید، میری، سیدمحمد، حلی‌ساز، محمدتقی، و حسینی، سیدمرتضی. (۱۳۸۹). ارزیابی پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان پزشکی یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی از نظر اصول نگارش. مجله طب نظامی، ۱۲(۲) (مسلسل ۴۴)، ۷۵-۷۹. SID. <https://sid.ir/paper/62106/fa>
- علی‌اصفهان‌نی، یاسمن، دیانتی‌دیلمی، زهرا، صراف، فاطمه. (۱۴۰۱). بررسی میزان آشنایی دانشجویان دکتری حسابداری با روش‌شناسی پژوهش در ایران. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی (۱۴) ۵۳، ۱۶۳-۱۹۰.
- کریمی، محمد، و حاجی‌وند، محمد. (۱۳۹۵). الفبای پژوهش. تهران: انتشارات کتاب کسرا. شابک: ۹۷۸-۹۶۳۹۵-۶۰۰-۹۷۸
- کریمی، محمد، شامل، علی، و حاجی‌وند، محمد. (۱۳۹۴). تکنیک‌های طلایی در پایان‌نامه‌نویسی. تهران: انتشارات کتاب کسرا. شابک: ۹۷۸-۹۶۳۹۵-۶۰۰-۹۷۸
- بازرگان، عباس (۱۳۹۸). مقدمه‌ای بر روش‌های کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری. تهران: دیدار
- لطف‌الهی، محمدنادر. (۱۳۹۳). اهمیت علم، آموزش و پژوهش (سرمقاله). مجله مهندسی شیمی ایران، ۱۳(۷۴)، ۳-۳. <https://sid.ir/paper/497309/fa>
- ماشینیچی، علی اصغر، فرامرزی، مصطفی (۱۴۰۱) «اهمیت روش پژوهش و مقاله» مطالعات روان‌شناسی و علوم تربیتی (مؤسسه آموزش عالی نگاره) بهار ۱۴۰۱ - شماره ۳۴ (۸ صفحه - از ۱۶۷ تا ۱۷۴)
- مختاریور، ر. و حیدری، غ. (۱۳۹۶). روش‌شناسی پژوهش در علم اطلاعات و دانش‌شناسی: رویکرد کتاب‌شناختی. مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۲۸(۲)، ۸۴-۹۱.
- مقتدری، علی، و صنعتی‌نیا، صالحه. (۱۳۸۹). مطالعات پرسشنامه‌ای؛ پژوهش یا بازی با پژوهش (سخن‌سردبیر). مجله پژوهش‌های علوم پزشکی زاهدان (طیب شرق) zahedan journal of research in medical sciences ۱۲(۳)، ۱-۱. <https://sid.ir/paper/446027/fa> SID. نوه ابراهیم، عبدالرحیم، منصوریان، یزدان، و رحیمی، سکینه. (۱۳۹۳). ارزیابی کیفیت پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی به منظور ارتقاء کیفیت یادگیری دانشگاهی. آینده‌پژوهی مدیریت (پژوهش‌های مدیریت)، ۲۵(۱۰۰)، ۱-۱۲. <https://sid.ir/paper/204248/fa> SID.
- نیلی، محمدرضا، نصر، احمدرضا، و اکبری، نعمت‌اله. (۱۳۸۶). بررسی کیفیت راهنمایی پایان‌نامه‌های دوره کارشناسی ارشد. دانشور رفتار، ۱۴(۲۴) (ویژه مقالات علوم تربیتی ۸)، ۱۱۱-۱۲۲. SID. <https://sid.ir/paper/46432/fa>